

**TIDNINGEN  
ÅNGERMANLAND**

Regionrådet flaggar för ökad stafettnota

**ÖA ÖRNSKÖLDSVIKS  
ALLEHANDA**

Kris på ortopeden i Ö-vik –  
kan tvingas stänga

**SUNDSVALLS TIDNING**

Patienterna protesterar:  
"Katastrof och förfall"

**SUNDSVALLS TIDNING**

Vårdkris kan skrämman bort  
blivande sjuksköterskor

**SUNDSVALLS TIDNING**

Nya uppsägningar på  
Sundsvalls sjukhus – nu  
drabbas akutkirurgin

**ÖA ÖRNSKÖLDSVIKS  
ALLEHANDA**

Regionen går upp i stabsläge  
– stora problem med  
bemanningen

**ÖA ÖRNSKÖLDSVIKS  
ALLEHANDA**

Regiondirektören pressas av  
krisen: "Jag är mycket  
bekymrad"

**TIDNINGEN  
ÅNGERMANLAND**

Västernorrland sämst –  
längst köer till vård i landet

**SUNDSVALLS TIDNING**

Kurt, 85, fast i vårdkarusell –  
dottern Kristina: "Inte  
värdigt"

**ÖA ÖRNSKÖLDSVIKS  
ALLEHANDA**

Överbeläggningar på Ö-viks  
sjukhus: "Ett ansträngt  
halvår"

**SUNDSVALLS TIDNING**

Vårdförbundet larmar: Flest  
överbeläggningar i landet –  
värst på Sundsvalls sjukhus

**TIDNINGEN  
ÅNGERMANLAND**

Vårdkrisen skapar oro i  
näringslivet – riskerar  
försvåra rekryteringen av  
toppkrafter

**SUNDSVALLS TIDNING**

Cancervården har tappat 15  
sjuksköterskor: "Det här är  
kännbart"

**ÖA ÖRNSKÖLDSVIKS  
ALLEHANDA**

Insändare

Vad gör vår region för att  
locka hit fler sjuksköterskor?

## En krisplan med kärnverksamheten i fokus

Sjukvårdspartiets budget för 2024  
med plan för 2025 - 2026



**Sjukvårdspartiet**  
Västernorrland

## Innehåll

1. Inriktning och vision.....	3
2. Sammanfattning - Nuvarande krisläge .....	4
2.1 Vi behöver en ny politik .....	4
2.1 Satsa - inte bromsa sig ur vårdkrisen .....	7
2.2 Personalpolitik som skapar trygghet .....	8
2.3 Skattehöjning - ingen långsiktig lösning.....	9
2.4 Regionens ekonomiska situation .....	9
3. Målområde 1: Region Västernorrland ska erbjuda medborgarna sjukvård när dom behöver det. .	10
3.1 Genomförda strukturförändringar.....	10
3.2 Tillgänglig hälso- och sjukvård .....	11
3.2.1 Utveckling av primärvården .....	12
3.2.2 Tre akutsjukhus med en basal akutverksamhet och bassjukvård .....	13
3.3 Hälsöfrämjande och preventivt hälso- och sjukvård .....	14
3.4 Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande arbete.....	15
3.5 Barn och ungas hälsa .....	15
3.6 Tidiga insatser för psykisk hälsa.....	16
3.7 Vård av äldre och kroniskt sjuka .....	17
3.8 Personcentrerad och sammanhållen vård .....	17
3.9 Jämlik och jämställd hälso- och sjukvård .....	18
3.10 Höjd beredskap och extraordinära situationer.....	18
3.11 God tandvård .....	19
4. Målområde 2: Regional utveckling för hela länet.....	20
4.1 Det regionala utvecklingsuppdraget.....	20
4.2 Regionalt tillväxtarbete.....	21
4.3 Kultur.....	23
4.4 Folkbildning.....	24
4.5 Kollektivtrafik och infrastruktur.....	24
4.6 Internationellt arbete .....	25
5. Målområde 3: Regionen skapar mervärde åt sin kärnverksamhet.....	26
5.1 Strategisk kompetensförsörjning.....	26
5.1.1 Stabil och varaktig bemanning.....	27
5.1.2 Strategiska förutsättningar för rekrytering.....	28
5.1.3 Kompetens- och uppdragsväxling.....	29

5.2 Hållbart arbetsliv.....	29
5.2.1 Utveckling av medarbetarskap till medledarskap.....	30
5.2.2 Utveckling av ledarskapet .....	30
5.2.3 Utveckling av ledarskapet för första linjens chefer .....	30
5.2.4 Hälsöfrämjande arbetsplatser .....	31
5.3 Forskning och utbildning.....	32
5.4 Miljö och hållbarhet.....	32
5.5 Utveckling, innovation och digitalisering.....	33
5.5.1 E-hälsa – digitalisering av hälso- och sjukvård.....	34
5.7 Demokrati och insyn .....	34
5.7.1 Bra underlag och uppföljning krävs för kloka beslut .....	35
6. Ekonomi .....	36
6.1 Kostnadsanpassning och kostnadskontroll.....	37
6.2 Minskning av administration .....	37
6.2 Resultaträkning .....	39
6.3 Kassaflöde .....	39
6.4 Investeringar .....	40

## 1. Inriktning och vision

### Tillsammans skapar vi ett bättre liv i Västernorrland

Sjukvårdspartiets mål är en jämlik och rättvis utveckling av välfärd och sjukvård i Västernorrlands län. Medborgarna ska vara stolta över Region Västernorrland.

Hälso- och sjukvårdens organisation ska utvärderas från utgångspunkten att den ska erbjuda en tillgänglig och nära vård av hög kvalitet med ett närvarande och aktivt ledarskap, gott medarbetarperspektiv, delaktighet, ekonomi i balans och anpassning till demografiska förändringar.

Vår politik utgår ifrån medborgarnas behov och en realistisk syn på vad som är praktiskt och ekonomiskt möjligt. Vi ska befria sjukhus och hälsocentraler från länskliniksytets och den förvuxna administrationens förlamande inflytande.

Region Västernorrlands specialistvård, primärvård, tandvård och den kommunala vården och omsorgen ska integreras och sätta patienten i fokus i sammanhållna vårdområden. Den nära vården ska utvecklas och ges ett utökat uppdrag för att möta den demografiska utvecklingen med allt fler äldre och allt fler som lider av kroniska sjukdomar och psykisk ohälsa.

Region Västernorrlands ska ha tre akutsjukhus – i Sundsvall, Sollefteå och Örnsköldsvik. De ska erbjuda akutvård dygnet runt, nära vård för boende i respektive länsdel och specialiserad vård för hela länet. Med akutvård avses som minst: akut ortopedi, akut kirurgi, akut medicin, akut barnsjukvård och akut kvinnosjukvård samt förlossning och BB.

Region Västernorrlands har ett stort ansvar för forskning och utbildning. Samarbetet med Mittuniversitetet och Umeå universitet ska utvecklas. Fler utbildningsplatser inom sjukvård, forskning och utveckling ska bidra till att höja vårdens kvalitet.

Region Västernorrland ska vara en ansvarsfull aktör med höga ambitioner för hållbarhet. Hållbar utveckling ska vara vägledande i verksamheten. Den sociala, ekologiska och etiska hållbarheten är målet och en balanserad ekonomi är medlet.

Det är vårt ansvar att skapa en långsiktigt hållbar finansiering av hälso- och sjukvården och att inte skuldsätta kommande generationer. Det är även vårt ansvar att inte skapa en vårdskuld, t.ex. genom värdköer eller bristande tillgänglighet till vården.

Sjukvårdspartiets förslag till regionplan och budget för verksamhetsåret 2024 med ekonomisk plan för 2025 - 2026 har tillkommit utifrån en avvägning av politiska prioriteringar samt det ekonomiska läget med hänsyn till aktuella prognoser för skatteintäkter, avgifter, statsbidrag och verksamhetens kostnader med mera.

## 2. Sammanfattning - Nuvarande krisläge

Region Västernorrland är på väg mot ännu en fördjupning av sjukvårdskrisen - närmast ett katastrofläge för såväl vårdkvalitet som kostnader. En huvudanledning är att majoritetspartierna inte kan enas om adekvata lösningar därför att de nu relevanta problemen består av konsekvenser av den politik som de själva, främst Socialdemokraterna och Moderaterna, genomfört under de senaste mandatperioderna.

Symptomatiskt är att bland de få konkreta förslag till åtgärder från majoriteten finns:

- dels ett förslag från Centerpartiet om en ökning av administrationen (maskerad under formuleringen "färre underställa per chef" - alltså "många fler chefer"
- och dels Moderaternas förslag om nedläggning av Sollefteå sjukhus vilket, liksom tidigare försök i den riktningen, skulle leda till kraftiga kostnadsökningar för hyrpersonal i hela regionen och speciellt för Sundsvalls sjukhus.

Till detta kommer den likviditetskris som regionens ekonomiavdelning varnat för. De nödatgärder som avdelningen föreslår är att vissa investeringar och en avsättning till framtida pensioner förskjuts i tiden. Inget av detta ger några faktiska kostnadsminskningar.

Detta skulle kräva politiska beslut, och det majoritetspartierna tänkt sig är då tydligen att sjukvården, genom Hälso- och sjukvårdsnämnden, ska kunna genomföra "besparingar" nedskärningar och panikåtgärder på cirka 700 miljoner.

Resultaten blir, som tidigare insatser från Socialdemokraterna och Moderaterna visat, kraftigt ökade kostnader för hyrpersonal, övertider, återkommande perioder av personalflykt, kraftigt försämrad tillgänglighet, patientsäkerhet och "avvikelser", det vill säga vårdskador.

Enligt SKR:s hälsobarometer är invånarnas förtroende för vården i Västernorrland sämst i Sverige. SKR:s rapport redovisar även siffror över förtroendet för sjukhusen. Bara 53 procent av västernorrlänningarna har mycket stort eller ganska stort förtroende för dessa, vilket återigen är sämst i riket.

### 2.1 Vi behöver en ny politik

Att ta Region Västernorrland och dess invånare ur sjukvårdskrisen kräver en helt annan politik än den som nu i flera årtionden styrt regionen. Det är vad Sjukvårdspartiet står för - kraftfulla men nödvändiga förändringar.

Bland annat kraftiga nedskärningar av för vården irrelevant och centraliserad administration, en radikal förbättrad personalpolitik med decentraliserad ledning av vårdenheterna inklusive

tre fullt utrustade akutsjukhus, i stort sett avskaffade länskliniker samt sammanhållna vårdkedjor i samarbete med en eller flera kommuner.

Nu gäller det att ta sjukvården i Västernorrland ur dess djupa kris. I många avseenden är sjukvården här sämst i Sverige med längre köer, fler överbeläggningar och färre vårdplatser i förhållande till befolkningen än i något annat län.

Det beror på att sjukvården i Region Västernorrland under två mandatperioder har styrts av politiker från Socialdemokraterna och Moderaterna med en övertro på centralisering och stordrift. Deras politik har skapat långa vårdköer, överbeläggningar, korridorvård, inställda operationer, långa transporter, skadade patienter och till och med dödsfall.

Antalet patienter har samtidigt har ökat. Detta har lett till kraftigt ökade kostnader. Allt värre överbelastning har gjort att personal slitit ut sig. Allt fler har därför lämnat regionen. Situationen har då blivit ännu värre för den personal som är kvar. Resultatet är en farlig nedåtgående spiral och en djup kris med allt sämre patientsäkerhet.

Situationen har blivit särskilt allvarlig på Sundsvalls sjukhus. Där har man mer överbeläggningar – fler patienter än riktiga vårdplatser – än något annat sjukhus i Sverige. ”Korridorvård” har blivit vardag.

Grunden till de flesta av regionens problem är den brist på personal som orsakat en för många ohållbar arbetssituation och därigenom också personalflykt. Detta har i sin tur skapat både allt större rekryteringsbehov, allt värre rekryteringsproblem och allt högre kostnader för personalbristen – för övertider och för hyrpersonal.

En nyckelfråga är hur regionen att trots detta ska kunna rekrytera och behålla den personal som behövs. Hur ska man kunna visa att man nu står för en annan politik än den som fått så många att lämna regionen?

Det som behövs är något som visar en tydlig kursändring för en annan politik så att det uppmärksammas i hela Vårdsverige. Vi behöver också en ny organisationskultur i regionen. Den ska bygga på tillit, ansvar och delaktighet. Denna kulturförändring börjar med ett nytt politiskt ledarskap som lyssnar och för dialog med personalen inom regionens alla verksamheter.

Sjukvårdspartiet vill göra den genom att ge vårdpersonalen ett löneyft som andra partier inte ens vågat föreslå eller valt att kompromissa bort. Lönerna för regionens vårdpersonal ska inte längre ligga bland de lägsta i Sverige utan vara konkurrenskraftiga och väl över riksgenomsnittet. Även om en kraftig löneökning inte är det enda viktiga, eller ens det viktigaste, har den ett signalvärde som verkligen behövs.

Vårdpersonalen ska också med oss i ledningen genom rekrytering och full bemanning få bättre arbetsförhållanden och vettiga arbetsscheman. De ska få karriärmöjligheter utan att behöva lämna vårdverksamheten, närvarande chefer med beslutsmandat och verkligt inflytande för personalen. Dessa förändringar kan bara ske steg för steg allt eftersom den nya personalpolitiken ger resultat i form av mer personal. Eftersom krisen i regionen förvärras så snabbt bör därför de inledande förändringarna, löneökningarna, införas så snabbt som möjligt och i varje fall under 2024.

Ett viktigt problem är att besluten genom det nuvarande länskliniksystemet har flyttats bort från verksamheterna och de som jobbar med patienterna. Ledningen ser varken problemen eller konsekvenserna av sina beslut.

Som våren 2022 när den politiska majoriteten med Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna gjorde en lönesatsning som skulle minska missnöje och personalflykt. Det misslyckades. Eftersom man inte hade tillräcklig kontakt med personalen blev resultatet i stället fler massuppsägningar.

Under 2023 har få eller inga åtgärder vidtagits och kostnaderna för hyrpersonal har fortsatt att skena mot, enligt prognos, över 700 miljoner. I stället väljer den politiska majoriteten Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet att anställa fler chefer per medarbetare för 75 miljoner kr under tre år.

Under covid-19 visade det sig hur lokalt ledarskap kan fungera när man kringgick länskliniksystemet till förmån för lokala lösningar och samverkan mellan olika avdelningar och sjukhus. Exempelvis Örnsköldsvik sjukhus klarade vårdpersonal genom ett informellt samarbete att lösa ett problem med personalrekrytering på några timmar som tidigare förefallit olösligt.

Dagens sjukvårdsmodell med länskliniker måste på sikt förändras och flertalet länskliniker införlivas i tre närsjukvårdsområden med lokala ledningar. Det innebär att befogenheter och ansvarsområden decentraliseras och förenklas.

Därigenom skapas större delaktighet för personalen. Chefer ska skapa förutsättningar för medarbetare att kunna ta eget ansvar och självständigt lösa dagliga problem. Med lokal ledning och styrning kan man lättare rekrytera och behålla personal. Den viktigaste resursen för rekrytering är de som redan arbetar inom verksamheten.

Chefer som är närvarande i verksamheten kan bättre möta olika lokala förutsättningar. Det underlättar också personalinflytande och samverkan mellan olika verksamhetsområden samt samarbete med patientföreningar.

Fackliga organisationer måste få möjlighet att delta på nämnder och styrelsemöten. Också patientföreningarna måste involveras i de politiska processerna. Därför föreslår vi ett nytt samverkansråd med dessa. Medborgarna ska bli betydligt mer delaktig under

mandatperioderna och därför föreslår vi att allmänhetens frågestund och medborgarförslag införs i regionfullmäktige.

Den politiska styrningen måste decentraliseras och samverkan behöver öka. Därför föreslår Sjukvårdspartiet att det införs lokala styrelser i närsjukvårdsområdena med regionpolitiker och kommunpolitiker från berörda kommuner som ett första steg mot att införa en gemensam organisation med ledning och styrning mellan region och berörda kommuner (Norrtäljemodellen). Också ledamöter från vårdprofessionerna bör ingå i dessa styrelser.

Samtidigt behöver ett arbete startas för att införa sammanhållna vårdområden i regionen. Detta tar tid och kan, efter utredning, tidigast påbörjas under 2025. Det första vårdområdet bör inrättas i Ådalen, där det finns ett uttalat kommunalt stöd för denna organisationsform. I de vårdområden där stöd inte finns från kommunen ska lokal styrelse och ledning inrättas. Detta är också början till slutet för dagens system med länskliniker.

Att bilda sammanhållna vårdområden är ett kraftfullt sätt att åtgärda dagens stora brister inom organisation, ledning och styrning så att verksamheterna effektivare än idag kan möta befolkningens behov.

En enda organisation sköter då all vård inom området — specialistvård, primärvård och all kommunal vård och omsorg inom en eller flera kommuners geografiska område. Regionen skulle med sammanhållna vårdområden bli en arbetsgivare som kan attrahera och behålla egen personal också genom att medarbetarna vet att de kan påverka sitt eget arbete.

Eftersom chefsleden i ett sammanhållet vårdområde är korta blir också känslan av eget inflytande stark. Det sammanhållna vårdområdet styr, prioriterar och fördelar självt sina ekonomiska resurser med sikte på bästa möjliga resultat för helheten.

## 2.1 Satsa - inte bromsa sig ur vårdkrisen

Att få en hållbar ekonomi för Region Västernorrland kräver en politik där personalen är i fokus. De ekonomiska effekterna av ett par årtiondens centraliseringspolitik, övertro på stordriftsfördelar och byråkratisering med ständigt ökad administration har i stället för påstådda besparingar och effektiviseringar lett till stora kostnadsökningar.

Till det kommer de negativa effekterna för sjukvården: Längre vårdköer, brist på vårdplatser och korridorvård, slutkörd personal och skadade patienter.

Det är då ansvarslöst att som den nya majoriteten Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet skjuta lösningarna på problemen in i framtiden och tills vidare låta dem förvärras medan viktiga frågor begravs i utredningar.

Sjukvårdspartiet vill minska den centrala administrationen, antalet chefer och chefsnivåer. Det är en administration som utan någon samlad analys och deklarerad politisk vilja tillåtit



växa okontrollerat. Samtidigt har vårdnära stöd för att avlasta läkares och sjuksköterskor arbete med administration minskat.

Sjukvårdspartiet vill att en tillitsbaserad styrning och ledning ska genomföras i regionens hela organisation. Vi vill förändra organisationskulturen genom att gå från det förödande New Public Management till en tillitsbaserad styrning, där ansvar och tillit flyttas ner på golvet. Därigenom skapas större delaktighet bland de anställda. Chefer ska skapa förutsättningar för att anställda ska kunna ta ett eget ansvar och lösa dagliga problem.

Vi vill att verksamhetsutvecklingen ska ske huvudsakligen ”på golvet”. Genom väl beprövade metoder exempelvis LEAN-inspirerade arbetssätt - kan personalen själv med de resurser man redan har förenkla arbetet, öka kvaliteten och minska kostnaderna.

Regionen har alldeles för många anställda inom administration som har oklara arbetsuppgifter som skapar litet eller inget värde för kärnverksamheten jämfört med den kostnad de medför. Tjänster som samordnare, strateg, utredare, utvecklare m.fl. ska kraftigt minskas. Dessa uppgifter ska så långt som möjligt skötas av anställda som en del av deras ordinarie arbete med patienter.

Ett införande av karriärtjänster är en del i detta omställningsarbete. Hittills vidtagna åtgärder är långt från tillräckliga och tar inte i tag i de grundläggande problemen kring den växande administrationen. Administrativ personal som ska tas bort men har en vårdutbildning ska erbjudas tjänster som vårdpersonal inom primär- eller specialistvård. Vi uppskattar att åtminstone 60 helårsarbeten därigenom kan erbjudas tjänst på vårdavdelning eller klinik under 2024 och 2025.

I översynen av administration ska också ingå en omprövning av regionens medlemskap i olika samverkansorgan för att se vilken funktion de faktiskt har.

## 2.2 Personalpolitik som skapar trygghet

Finansieringen av våra samlade förslag kräver att vi vågar satsa oss ur krisen. Den politik som majoriteten vill föra får bara samma ekonomiska följder, stora ”överraskande” kostnadsökningar, som man med Socialdemokraterna eller Moderaterna i spetsen har åstadkommit de senaste mandatperioderna.

Vi i Sjukvårdspartiet är beredda att ta ansvar för att säkerställa goda förutsättningar för att uppfylla våra huvuduppdrag, däribland en god och nära vård. En lönesatsning behöver ske i närtid om vi ska kunna utveckla regionen i stället för att avveckla den. Den rejäla satsningen på sjukvårdspersonalens löner som vi vill genomföra leder till stora besparingar i form av lägre hyr- och övertidskostnader.

### 2.3 Skattehöjning - ingen långsiktig lösning

Sjukvårdspartiet tar ansvar för regionens ekonomi genom en hållbar finansiering av hälso- och sjukvården och genom att inte skuldsätta kommande generationer. Finansiella problem löser man med en sund ekonomisk politik och genomtänkta investeringar.

Problembeskrivningen att “regionen inte har råd att satsa” har historiskt egentligen inte haft särskilt mycket att göra med att det fattats pengar. Genom att i stället prioritera rätt, samtidigt som man utför besparingar inom lämpliga områden såsom administrationen och hårda prioriteringar om vad regionen ska göra, minska sina ambitioner på och sluta göra, så behövs inte någon skattehöjning.

### 2.4 Regionens ekonomiska situation

Region Västernorrland har under lång tid visat en allvarlig brist på förmåga och, på sina håll inom organisationen, också en brist på intresse för att systematiskt, rationellt och kompetent hantera sina kostnader för att åstadkomma god vård och ekonomisk balans.

Resultaten har inte bara blivit ett allt större underskott i förhållande till budget utan också personalbrist, rekryteringsproblem och allt längre vårdköer. Situationen har förvärrats av att regionens politiska majoritet, Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet, aktivt och medvetet undvikit att dra slutsatser av tidigare erfarenheter och misstag: “Vi ska bara se framåt och inte fastna i backspeglarna”.

Majoriteten har till exempel inte visat något som helst intresse för att utreda hur sparprogrammet “insatsplanen” som togs fram under mandatperioden 2015 – 2018 och som genom bland annat omfattande omstruktureringar skulle ge besparingar på 250 miljoner under perioden. I stället resulterade denna i ökade kostnader med 300 miljoner redan under första året.

Sparprogrammet resulterade också i en betydligt större kostnadsökning jämfört med tidigare år. Den prekära ekonomiska situation som regionen nu befinner sig i är resultatet av ogenomtänkta politiska beslut och prioriteringar gjorda först av Socialdemokraterna och Miljöpartiet 2014 – 2018, följt av Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna under mandatperioden 2018 – 2022 och nu av Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet under nuvarande mandatperiod.

Bakom detta ligger också en sakligt och vetenskapligt ogrundad centralisering av både beslutsprocesser och verksamheter som har lett till kraftigt ökade kostnader, bland annat genom överbelastning av framför allt olika delar av Sundsvalls sjukhus.

Det finns en uppenbar risk för att regionledningen, i stället för att ompröva detta, söker ytterligare strukturåtgärder och, som ett yttersta försök att spara pengar, minskar antalet vårdplatser och drar ner på personalen. Men antalet patienter minskar inte och därför blir resultatet av denna politik snabbt ännu längre vårdköer, sjukare patienter, uppsägningar och ännu högre kostnader.

Regionen verkar med nuvarande politiska inriktning i direkt motsättning mot Hälso- och sjukvårdslagens mål om ”en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen”. De strukturåtgärder som genomförts och som man nu vägrar att ändra, står också i strid mot det övergripande ansvar för den regionala utvecklingen som regionen övertagit från Länsstyrelsen.

Situationen förvärras av att regionens administration i stor utsträckning är mer en belastning än ett stöd för vårdverksamheten. Den producerar ofta beslutsunderlag som i stället för att åstadkomma god och rationell vård bevarar och förstärker den centrala, toppstyrda organisationen och skapar en än mer centraliserad och basal sjukvård.

Effektiva och varaktiga lösningar av Region Västernorrlands problem förutsätter genomgripande förändringar av regionens organisation, samt styr- och ledningssystem enligt Sjukvårdspartiets program: Bland annat att regionen i samarbete med kommuner stegvis bildar sammanhållna vårdområden med korta beslutsvägar, lokal och personalnära styrning och att länskliniksystemet då också avskaffas.

3. Målområde 1: Region Västernorrland ska erbjuda medborgarna sjukvård när dom behöver det.

### 3.1 Genomförda strukturförändringar

Under de senaste mandatperioderna har den dåvarande politiska majoriteterna, Socialdemokraterna och Miljöpartiet och senare Socialdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna avvecklat regionens vård i strid mot hälso- och sjukvårdens målsättning. Detta har skadat den regionala utvecklingen i hela länet.

Medelpad och Ångermanland har ungefär lika många innevånare. Till ytan är emellertid Ångermanland mer än dubbelt så stort som Medelpad. Medelpad har alltså mer än dubbelt så många innevånare än Ångermanland per kvadratkilometer, och avståndet mellan tätorterna är mycket längre.

Ångermanland har också en större andel äldre och mer vårdkrävande befolkning än Medelpad. Men den genomförda strukturförändringen och koncentrationen av basal vård till Sundsvall har lett till stora negativa konsekvenser för innevånarna i såväl Ångermanland som Medelpad. I Ångermanland genom såväl längre väntetider som kraftigt förlängda och ekonomiskt mycket dåligt kompenserade sjukresor. I Medelpad, genom allt längre väntetider för såväl första besök som behandling vid flertalet kliniker.

Detta har lett till kraftigt ökade kostnader för Region Västernorrland och en sämre vård för länets befolkning på grund av ännu mer inhyrning av personal, färre vårdplatser, sämre tillgänglighet och ökade kostnader för ambulans- och sjuktransporter. Överbeläggningarna vid Sundsvalls sjukhus har nått ”all-time-high”.

De fortsatta besparingar som beslutades under 2021, med exempelvis neddragningar av vårdplatser och fortsatta nedläggningar av verksamheter, har gjort en dålig situation för länets invånare ännu sämre.

Att en del av besparingarna, exempelvis geriatriken vid Sundsvalls sjukhus, sedan återtagits har lett till sämre vård till en betydligt högre kostnad i form av hyrpersonal på berörda enheter.

Den utredning som Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet har tillsatt gällande Sollefteå sjukhus skapar en ytterligare oro inom hälso- och sjukvården med risk för ännu högre stafettkostnader och högre kostnader för sjukvården generellt.

### 3.2 Tillgänglig hälso- och sjukvård

Oavsett om man bor på landsbygden eller i en stad ska man få vård av hög kvalitet utifrån behov, när man behöver den. Dels handlar det om avstånd och restid till vård, dels om att väntetiderna inom både primärvården och specialistvården ska vara rimliga. En väl fungerande primärvård är en förutsättning för att sjukvården i sin helhet ska fungera.

En målsättning för regionen ska vara att halvera patientresorna.

Primärvården behöver ökade resurser. En bättre finansierad primärvård kan mer effektivt avlasta specialistvården och korta vårdköerna. Inom primärvården sker fördelningen av resurser med utgångspunkt i Regelboken för Vårdval Västernorrland. Den ska säkra en väl utbyggd primärvård med hög kvalitet i hela länet. Men för att möjliggöra en lättillgänglig vård behövs enkla och tydliga kontaktvägar.

Rimliga väntetider oavsett avstånd ska erbjudas, med lokaler och arbetssätt som är anpassade för olika behov. Länsverksamheterna ska avvecklas och närsjukvårdsområdena ska omformas till sammanhållna vårdområden med inspiration av Norrtäljemodellen, där länets akutsjukhus vid Sundsvall, Sollefteå och Örnsköldsvik är utgångspunkten.

Att avveckla länsklinikerna, och i stället inrätta sammanhållna vårdområden med akutsjukhus och kliniker med lokala ledningar som har verkliga befogenheter, leder till effektivare verksamheter, produktivitetsvinster, bättre personalförsörjning och därmed också till bättre ekonomi. Det ger också bättre vårdkvalitet: kroniskt sjuka och patienter med högt omvårdnadsbehov får kontinuitet i vården och vård nära sina hem i stället för att fastna i akuta insatser.

Personalen får äntligen hjälpa patienterna utifrån ett helhetsperspektiv i stället för att stoppas av murar mellan olika delar av vårdkedjan. Specialistvården i Västernorrland har ett ansvar att säkerställa länsinvånarnas totala behov av specialistsjukvård.

Regionen ska erbjuda ett gemensamt system för att hantera vårdköer där patienten har förtur inom sitt eget vårdområde. Vården ska vara tillgänglig och med hög patientsäkerhet för alla länets invånare. Antal vårdplatser ska utökas för att täcka det faktiska behovet. Inom ett sammanhållet vårdområde kan man effektivt, genom tidiga och sammanhängande insatser,

förebygga att personer med stora vårdbehov – till exempel multisjuka äldre eller missbrukare – i onödan behöver tas in på akutsjukhus.

Kontinuitet är grunden för en effektiv vård. Invånarna ska kunna ställa samma höga krav på alla vårdgivare, oavsett om de drivs offentligt eller av privata utförare. Detta förutsätter att det finns en gemensamt finansierad vård som styrs utifrån patienternas behov.

Transporter av patienter ska vara kvalitetssäkrade med val av transportmedel utifrån individens bedömda behov. Samordningen mellan transportplaneringen och vårdinsatserna måste fungera för att individens bedömda behov ska kunna tillgodoses. Region Västernorrland ska arbeta för patientsäkra, trafiksäkra, klimatsmarta och kostnadseffektiva sjukresor.

Gällande akutuppdraget inom hälso- och sjukvården ska det finnas en hög tillgänglighet av ambulans i hela länet. För att extra förstärka tillgängligheten i livshotande situationer ska digitala tjänster och utrustning som hjärtstartare finnas över hela länet, även på landsbygden.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att säkerställa att kollektivavtal följer EU-direktiv och att dispens söks eller i värsta fall, kollektivavtal bryts om det är fara för liv och hälsa inom ambulansverksamheten.
- Att regionen går med i SMS-livräddare.
- Att regionen ger bidrag till föreningar och andra organisationer för att öka tillgängligheten för hjärtstartare i hela länet.
- Att regionen säkerställer att alla hjärtstartare i regionens egen regi är registrerad i det nationella registret för SOS Alarm.

#### **3.2.1 Utveckling av primärvården**

Vården är inte jämlik. Bor man i Västernorrland har man sämst tillgänglighet till vården i hela Sverige.

Så kan vi inte ha det. En fungerande primärvård är en förutsättning för att sjukvården i sin helhet ska fungera. Primärvården måste prioriteras och få rejält utökade resurser med fler specialiteter. Detta skulle avlasta sjukhusen genom mer förebyggande och proaktiv vård i primärvården samt minskad belastning på akutmottagningarna. Detta skulle också korta vårdköerna.

Vi vill bygga ut länets hälsocentraler, särskilt i glesbygd, med filialer samt servicepunkter där exempelvis provtagning kan ske. Vi vill också införa kvälls- och helgöppet på fler hälsocentraler. Satsningar behöver även göras på handledarskap och möjlighet till löne- och kompetenssatsningar.

Detta kommer leda till en avlastning på specialistvården genom mer förebyggande och proaktiv vård i primärvården samt minskad belastning på akutmottagningarna.

Tillgänglighet handlar inte bara om restider och öppettider utan också om möjligheten att komma i kontakt med vården. Det ska vara enkelt att komma i kontakt med sin hälsocentral samma dag och få en tid inom tre dagar. Akuttider ska ges samma dag.

Vi vill utvärdera de digitala tjänsterna och att regionen inleder samverkan med aktuella digitala nätläkartjänster och andra digitala tjänster (exempelvis Blodtrycksdoktor m.fl.) med syfte att få större effekt för mindre peng. Under detta arbete ska också prövas om de egna tjänsterna ska göras om eller läggas ned.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att primärvårdsramen utökas med 255 miljoner kronor under planperioden 2024 – 2026.
- Att patienten ska kunna komma i kontakt med sin hälsocentral samma dag via telefon eller digitalt. Ett minimikrav är att hälsocentralen svarar i telefon när patienten ringer och att patienten inte blir hänvisad till att återkomma nästa dag.
- Att vårdgarantin ska hållas, annars ska man som patient ha rätt till vård hos annan vårdgivare och ha rätt till ersättning för sina merkostnader.
- Att vårdutbudet i Härnösand ska utvecklas för att förverkliga visionen om Närvård Härnösand. Investering i en MR-kamera i Härnösand ska göras under 2024. (14 miljoner kr)
- Att regionen ökar sin samverkan med, samt ser över finansieringen av privata digitala tjänster.
- Att en utredning tillsätts för att utreda hur Ånge hälsocentral kan utöka sin verksamhet med mål att minska patientresorna och hur ett utökat samarbete med Region Jämtland- Härjedalen kan se ut.
- Att en utredning tillsätts för att utreda vårdval inom områden där man kraftigt kan minska köerna inom kort och medellång sikt för primärvården.
- Att tillsammans med länets sju kommuner bilda minst en familjecentral i varje kommun med exempelvis hälsocentral, BVC, BUP, öppen förskola och socialsekreterare i en gemensam organisation. Socioekonomiskt utsatta områden ska prioriteras.

### **3.2.2 Tre akutsjukhus med en basal akutverksamhet och bassjukvård**

I Västernorrland bör den något högre specialiserade sjukvården vara förlagd till akutsjukhuset i Sundsvall, men att alla regionens tre akutsjukhus ska vara utrustade för att ge invånarna i sina delar av regionen basal vård av alla slag, så som fullständig akut sjukvård. Samtliga sjukhus ska erbjuda akutvård dygnet runt, nära vård för boende i respektive länsdel och specialiserad vård för hela länet. Med akutvård avses som minst akut ortopedi, akut kirurgi, akut medicin, akut barnsjukvård och akut kvinnosjukvård samt förlossning och BB.

Fler vårdplatser måste öppnas vid alla tre sjukhusen för att minska överbeläggningar och korridorvård. Patienttransporter mellan sjukhusen ska minimeras. Antalet geriatriska vårdplatser vid alla tre sjukhusen ska ökas.

Regionen ska utveckla infrastrukturen för ökade möjligheter för helikoptertransporter till länets tre sjukhus. Om Region Västernorrland ska ha en egen ambulanshelikopterflotta eller

om regionen tillsammans med andra regioner i Norrland kan förbättra tillgången till helikopterresurs i länet ska utredas.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att utredningen gällande nedläggning av sjukhuset i Sollefteå avbryts (besparing på 3 miljoner kr).
- Att PET/DT-röntgen anskaffas till sjukhuset i Sundsvall under 2024 (20 miljoner kr)
- Att under planperioden utreda om det behövs en kirurgrobot i vid sjukhuset i Örnsköldsvik.
- Att en utredning tillsätts om ytterligare röntgenkapacitet i länet som ska vara klar 2025.
- Att infrastrukturen för ambulanshelikopter utvecklas vid länets tre sjukhus under planperioden, med start i Sundsvall för en utökad tillgänglighet (100 miljoner kr under planperioden).
- Att en utredning tillsätts för att förbättra tillgången till helikopterresurs, antingen i egen regi eller i utökat samarbete med andra regioner i Norrland.
- Att ett uppdrag ges att återöppna akutkirurgi, akutortopedi samt BB/förlossning vid Sjukhuset i Sollefteå under 2024. Räknas med att ge en besparing på 115 miljoner kr under planperioden 2024 – 2026.
- Att sjukhusen i Sundsvall, Sollefteå och Örnsköldsvik öppnar fler vårdplatser som motsvarar de verkliga behoven så att korridorvård och överbeläggningar bara sker i yttersta undantagsfall.
- Antalet geriatriska vårdplatser vid alla tre sjukhusen ska ökas.

### 3.3 Hälsöfrämjande och preventivt hälso- och sjukvård

Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande insatser leder till minskad sjuklighet, minskat lidande och minskade samhällskostnader. Regionen behöver också underlätta för individen att ta eget ansvar för att agera hälsöfrämjande samt förebygga ohälsa och där är livsstilsmedicin vid Österåsen en viktig del. Invånarnas tillgång till god vård av hög kvalitet och med hög patientsäkerhet är av största vikt. Vård ska ges efter varje individs behov; med god kvalitet och bra bemötande, med rätt kompetens, på rätt vårdnivå och med rätt val av behandling.

Värdigt bemötande och respekt för patientens integritet är grunden för all god vård och patientsäkerhet. Region Västernorrland ska erbjuda en god vård i livets alla skeenden, från den vård som sker vid mödra- och barnvårdscentraler till den palliativa vård som hjälper människor till ett värdigt avslut av livet. Invånarna ska kunna ställa samma höga krav på alla vårdgivare, oavsett om de drivs offentligt eller av privata utförare. Detta förutsätter att det finns en gemensamt finansierad vård som styrs utifrån människors olika behov.

Psykisk ohälsa är en mycket stor folkhälsoutmaning. Den som söker hjälp för psykisk ohälsa ska mötas av rätt kompetens redan i primärvård eller på ungdomsmottagningar. Region Västernorrland ska i enlighet med nationella strategier och folkhälsopolitiska mål främja ett

förebyggande arbete kring beroendeproblematik, samt skapa förutsättningar för god tillgänglighet till en kvalitetssäkrad beroendevård.

För att kunna erbjuda stöd utifrån individens livssituation, inte minst vid samsjuklighet, är det en förutsättning att sammanhållna vårdområden införs så att den samlade hälso- och sjukvården får en gemensam huvudman.

### 3.4 Hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande arbete

En god hälsa är en viktig grund för människors självständighet, utbildning och arbetsliv, och vice versa. Eftersom hälsan inte är jämlikt fördelad ska hälso- och sjukvården sträva efter att uppnå en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen, där insatser anpassas så att de motsvarar människors olika förutsättningar och behov.

Hälso- och sjukvården ska vara decentraliserad och finnas nära medborgarna så långt det är möjligt. Att tidigt etablera goda levnadsvanor är en nyckel för en god hälsoutveckling i befolkningen på sikt. Förutsättningarna för att öka andelen invånare med god hälsa, samt minska ohälsa som grundar sig i levnadsvanor och livsvillkor, kan stärkas genom att bedriva en jämlik och hälsöfrämjande hälso- och sjukvård.

Detta leder till minskad sjuklighet, mindre lidande och lägre samhällskostnader. Samverkan med kommuner, andra myndigheter och frivilligorganisationer i det hälsöfrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet behöver vidareutvecklas.

I arbetet mot våld i nära relationer ska regionen agera proaktivt, fånga upp risker för individen och erbjuda stöd när det behövs, i enlighet med gällande strategi. Arbetet för en god och jämlik hälsa ska utgå ifrån individens möjlighet till delaktighet och egenvård samt bästa tillgängliga kunskap och beprövad erfarenhet. Kedjan som utgörs av prevention, stöd till egenvård, primärvård och specialiserad vård, måste ur den enskildes perspektiv bygga på kontinuitet och möjlighet till eget ansvar. Där spelar också livsstilsmedicin in som en viktig del, exempelvis Österåsen. Regionen behöver omorganisera folkhälsoarbetet så det blir en del av hälso- och sjukvårdsnämndens ansvarsområde.

### 3.5 Barn och ungas hälsa

Barn och unga ska vara en prioriterad grupp i folkhälsoarbetet. Där är hälsöfrämjande insatser och tidig upptäckt en framgångsfaktor. Barns uppväxtvillkor har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Med tidiga insatser går det att förebygga ohälsa hos barn och unga vilket leder till positiva effekter under hela livet. Insatser till barn, oavsett ålder, kan rusta dem för att klara sig bättre i framtiden och den investeringen betalar sig genom varje individs framgång och livslånga utveckling.

Region Västernorrland ska förstärka samarbetet med andra organisationer och myndigheter så att barns behov fångas upp tidigt och ger gott resultat för individen. Allt fler unga kämpar med psykisk ohälsa och insatser för både barn och deras vårdnadshavare behöver prioriteras inom samtliga vårdnivåer, där samarbete med skolhälsovården är centralt. Region Västernorrland behöver genomföra sammanhållna vårdområden tillsammans med länets kommuner och starta minst en familjecentral i varje kommun under planperioden.



Primärvårdens kompetens att möta dessa behov behöver stärkas. Vården i första linjen behöver stärkas för att möta dessa behov. Väntetiderna inom barn- och ungdomspsykiatri ska kortas. Tidiga insatser och god tillgänglighet till ungdomsmottagningarna är viktiga för länets unga. Inte minst för att förhindra utveckling av allvarigare problematik och minska antalet elever som inte fullföljer sin skolgång. Vid sidan om ungdomsmottagningarna finns kommunernas elevhälsa och ungdomsrådgivning.

Det är av stor vikt att regionens samarbete med kommunerna utvecklas i detta område, helst i en gemensam organisation mellan regionen och kommunerna i form av sammanhållna vårdområden samt att ungdomsmottagningarna får full finansiering. Ungdomsmottagningen fyller en viktig funktion för de unga. Inte minst när det gäller den första linjens vård, men också avseende sexuell hälsa och preventivmedelsrådgivning.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- En satsning på barn- och ungdomspsykiatri (BUP) görs på 58 miljoner kronor under planperioden 2024 – 2026.

### 3.6 Tidiga insatser för psykisk hälsa

Psykisk ohälsa är ett växande samhällsproblem både nationellt och lokalt. Psykisk ohälsa drabbar barn, unga, vuxna och äldre människor. Att förebygga psykisk ohälsa är av stort värde, där såväl förebyggande arbete, tidiga insatser såväl som mer omfattande specialiserade insatser behövs för ett framgångsrikt arbete. För att kunna möta behoven, behövs flexibla insatser som ska vara jämlika, jämställda och tillgängliga. Tillgängligheten kan vara avgörande för många människors möjligheter att ta del av samhällslivet. Det är ovärldigt att medborgare som lider av psykisk ohälsa tvingas färdas många mil på dåliga vägar för att läggas in på en avdelning.

Den psykiska ohälsan har de senaste årtiondena ökat kraftigt, bland annat har andelen flickor som lider av oro och nedstämdhet fördubblats sedan mitten av 1980-talet. Det är också vanligare att ungdomar har svårt att sova eller har värk och tre av fyra i Sverige har själv upplevt eller vet någon som lever med psykisk ohälsa.

Trots detta diskrimineras många människor dagligen. Människor med psykisk ohälsa har också svårare att söka vård vilket leder till högre dödlighet i folksjukdomar såsom cancer, hjärtinfarkter och stroke. Psykisk ohälsa kan också leda till självmordsförsök och självmord.

Regionen ska därför etablera ett utbildningsprogram i Första hjälpen till psykisk hälsa (MHFA) i Västernorrlands län och att detta drivs och utvecklas i nära samråd med länets kommuner och berörda organisationer.

Befolknings- och hälsoutvecklingen ställer även nya krav på tillgänglighet inom hälso- och sjukvården. Inom första linjens hälso- och sjukvård och den specialiserade vuxenpsykiatri samt barn- och ungdomspsykiatri ska erbjudas behovsanpassade och effektiva insatser av god kvalitet, såväl vad gäller förebyggande och främjande insatser som medicinsk behandling och sociala insatser.

Det behövs en väl fungerande första linjens hälso- och sjukvård som snabbt kan möta den som har behov av hjälp. Det förutsätter i det korta perspektivet att insatser och samverkan förstärks mellan samhällets aktörer samt kommuner och regioner, men sammanhållna vårdområden behöver genomföras på sikt för att få bort huvudmansproblematiken.

Företrädare för såväl brukare, patienter och anhöriga behöver delta tillsammans med vårdens professioner i arbetet med att förbättra insatserna mot psykisk ohälsa.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Återöppnande av slutna psykiatriplatser vid sjukhuset i Örnsköldsvik (3,5 miljoner kr)

### 3.7 Vård av äldre och kroniskt sjuka

Region Västernorrland ska lägga särskilt fokus på god kvalitet i omhändertagandet av personer med kroniska sjukdomar. Detta område behöver utvecklas genom att exempelvis anställa allergolog och hjärnskadekoordinator i regionen. Vinsterna vid en god kronikervård är bland annat ökad livskvalitet och livslängd för den enskilde, men också minskat behov av sjukhusvård sett till hela befolkningen.

Ansvar för det långsiktiga omhändertagandet av patienter med kroniska sjukdomar vilar i stor utsträckning på primärvården. Därför krävs ökade resurser för att kunna intensifiera insatserna för denna grupp, i synnerhet äldre med mer än en kronisk sjukdom. Det krävs även samarbete med andra huvudmän för att skapa en sammanhållen vårdkedja på kort sikt och genomförande av sammanhållna vårdområden på sikt för att få bort huvudmansproblematiken. Detta skulle möjliggöra stora möjligheter att hushålla bättre med regionens och kommunernas samlade resurser.

Genom de e-hälsotjänster som Region Västernorrland erbjuder ska kroniskt sjuka patienter kunna vara mer delaktiga och få en bättre kontroll över den egna hälsan. Tidig uppmärksamhet och preventivt arbete är grundläggande för att förebygga förekomsten av bland annat kroniska sjukdomar och minska komplikationer för de som redan har en eller flera sjukdomar.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att inrätta en tjänst som allergolog och allergisjuksköterska vid öron-näsahalsmottagningen i Sundsvall
- Att inrätta en funktion som hjärnskadesamordnare vid region Västernorrland.

### 3.8 Personcentrerad och sammanhållen vård

En sammanhållen vård, som ur den enskildes perspektiv utgör en helhet, är en fortsatt prioriterad fråga för att öka såväl tillgänglighet som patientsäkerhet, vårdkvalitet och effektivitet. Stödjande strukturer behövs för att möjliggöra en personcentrerad vård närmare invånarna, med fokus på en stärkt primärvård, där patienten är medskapare av sin egen vård.

I detta behövs ett förbättrat samarbete mellan Region Västernorrlands egna verksamheter, samt att ny teknik och IT-lösningar i vårdens vardag inarbetas, vilket leder till enklare och närmare tillgång till vård. Individens väg genom hälso- och sjukvården ska vara

okomplicerad och verksamheten måste därför vara organiserad på ett sätt som möjliggör det. Därför ska sammanhållna vårdområden införas. Den personcentrerade vården bygger på planering i samförstånd med den enskilde.

Vårdrelationen skall bygga på partnerskap mellan vårdare och patient. Patienten är aktiv i planering och genomförande av den egna vården, samt i rehabiliteringen. Den enskilde ges därmed en större möjlighet till inflytande över behandlingen, vilket ger ökade möjligheter till ansvarstagande för egen vården.

För samhället innebär det samtidigt färre besök hos vårdgivare som leder till minskade kostnader. Utgångspunkten är en gemensam plan med mål och strategier för genomförande, samt kort och långsiktig uppföljning. Om det krävs vård i livets slutskede erbjuds det med respekt för individen, oavsett var denna vård ges och oavsett grundsjukdom.

### 3.9 Jämlik och jämställd hälso- och sjukvård

Jämlik och jämställd vård handlar om att alla oavsett bostadsort, kön, ålder, funktionsnedsättning, utbildning, socioekonomiska förutsättningar, etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning och könsidentitet, ska få den vård de behöver samt bemötas professionellt och behandlas med respekt.

Gott bemötande är en viktig faktor för att utveckla en mer jämlik vård och omsorg – vilket kan kopplas samman med systematiskt förbättringsarbete och förhållningssätt som stärker en personcentrerad vård. Då hälsan inte är jämlikt fördelad, ska en sjukvård som strävar efter att uppnå en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen, prioritera de som har störst behov. Det är viktigt att vården utgår från ett jämlikhetsperspektiv.

Region Västernorrland strävar efter jämlikhet och jämställdhet i bemötande och behandling och arbetet med att identifiera och åtgärda skillnader måste därför fortgå. Kunskap om befolkningens hälsotillstånd, med fokus på fördelning av hälsa och ohälsa, behöver användas i planering och prioritering. Regionerna i norra Sverige har gemensamma utmaningar kring demografi och geografi och därför behövs ytterligare samverkan över länsgränserna.

### 3.10 Höjd beredskap och extraordinära situationer

Region Västernorrland är en väsentlig del av det civila försvaret med samhällsviktiga verksamheter som hälso- och sjukvården. Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde behöver den regionala planeringen för höjd beredskap återupptas för att Region Västernorrland ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret.

Totalförsvaret består av militärt försvar och civilt försvar. Beslut om krigsplacering av medarbetare har redan tagits, men mycket mer återstår att göra. Sveriges 21 regioner ansvarar gemensamt för hälso- och sjukvården i landet och ska planera för en upprätthållen katastrofmedicinsk beredskap. I detta ansvar ingår att säkerställa tillgång till läkemedel och det sjukvårdsmaterial vården behöver för att bedriva sin verksamhet.

Det är tydligt att den pandemiska kris som coronaviruset utgjort innebär att Region Västernorrland måste intensifiera arbetet med att skapa beredskapslager som kan lagerhålla

nödvändig materiel, för höjd beredskap eller extraordinära situationer, i många månader. Precis som det finns beredskapslager med motgifter på varje sjukhus efter rekommendationer av Läkemedelsverket, behöver regionen ge direktiv om skyddsmaterial vid varje sjukhus och hälsocentral, regiondriven som privat.

### 3.11 God tandvård

Regionens invånare ska ha tillgång till en god tandvård. Vården ska vara kunskapsbaserad och ändamålsenlig, säker, patientfokuserad, effektiv, jämlik, och ges i rimlig tid. Tandvården ska i första hand vara inriktad mot förebyggande tandvård. I detta ingår även att medverka i folkhälsoarbetet för att minska bruket av tobak bland barn och unga, samt att främja goda levnadsvanor.

Ungdomar och äldre är två grupper där behovet av en ökad förebyggande tandvård är särskilt stort. Därför är det viktigt att fortsätta det förebyggande arbetet för kariesfria barn och unga. Resurser måste avsättas för att fler privata tandläkare också tar emot barn och unga. Bland äldre ökar behoven av mer regelbundna besök hos tandvården. Region Västernorrland ska möta detta med uppsökande verksamhet i samverkan med kommunerna.

Tillgänglighet till tandvård är en viktig nyckel till en god och jämlik tandhälsa bland invånarna. Region Västernorrland ska fortsätta sitt intensiva arbete för utveckling av arbetssätt och processer inom både allmän- och specialisttandvården, inte minst med hjälp av digitala tjänster men även genom olika rekryterings- och bemanningslösningar.

Kompetensförsörjning för att kunna erbjuda hög tillgänglighet utgör stora utmaningar både i Västernorrland och på nationell nivå. Regionen måste fortsätta att vidareutbilda fler tandläkare till specialisttandläkare under planperioden. Alltför många av regionens invånare besöker inte tandvården regelbundet. Människor med låg inkomst väljer ofta bort att gå till tandläkaren. Frisktandvårdsavtalet är ett exempel på en möjlighet att regelbundet besöka tandvården till en fastställd och rimlig kostnad per månad.

#### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att en tandvårdsatsning på 60 miljoner kronor för 2024 – 2026.
- Att frisktandvårdsavtalet behålls och att återbetalning sker till de patienter där regionen inte levererat tandvård enligt avtal.

## 4. Målområde 2: Regional utveckling för hela länet

### 4.1 Det regionala utvecklingsuppdraget

Västernorrland ska vara den plats där människor väljer att besöka, leva och bo på. Regionen ska erbjuda goda livsvillkor och utrymme för nya initiativ och idéer, som bidrar till ökad attraktionskraft och en god och hälsofrämjande livsmiljö, samt en hälso- och sjukvård som erbjuds hela länets befolkning.

Som regionalt utvecklingsansvarig aktör har Region Västernorrland ett lagstadgat statligt uppdrag att, utifrån länets behov och förutsättningar, arbeta för utveckling av länet.

Här ingår näringslivsfrämjande, kompetensförsörjning, innovation, smart specialisering, infrastruktur, exportsamverkan samt internationellt samarbete. Som utvecklingsansvarig ska regionen leda arbetet kring den regionala utvecklingsstrategin, kulturplanen, regionala transportplanen, regionala serviceprogrammet, samt andra underliggande planer, strategier och program.

I denna roll ingår att leda den regionala utvecklingen, verka som inspiratör, men också att vara aktör i vissa av genomförandeinsatserna. Samarbetet mellan dessa områden ska syfta till hållbar regional tillväxt och en ökad nytta för regionens invånare.

Västernorrland ska vara en levande region där människor, i högre utsträckning än idag, väljer att stanna och dit fler väljer att flytta. De möjligheter som den ökande inflyttningen från andra länder ger och den kompetens som därmed tillförs regionen, ska aktivt tas tillvara.

Västernorrland välkomnar och har en öppen attityd till nya invånare. Mångfald utgör en tillgång som långsiktigt kommer att bidra till länets utveckling. Samhället behöver också ge stöd till de som varit på flykt. Integration ska främjas genom insatser som ska bidra till att människor, oavsett bakgrund, kan leva ett gott liv i vårt län.

Det innebär bland annat att kunna försörja sig, att utbildning och kompetens tas tillvara, att kunna delta i kultur- och föreningsliv samt ha en god hälsa. Hälsa är en grundläggande mänsklig rättighet. En positiv utveckling av folkhälsan är en förutsättning för en hållbar utveckling av länet. Regionens folkhälsoinsatser ska bidra till att öka andelen invånare med god hälsa och minska andelen ohälsa som uppstår på grund av livsvillkor och levnadsvanor.

Landsbygden och städerna ska utvecklas tillsammans och framtidstron ska vara stark. Västernorrland ska vara profilerad som en hållbar region och ska vara aktiv i omställningen till en minskad miljöpåverkan och en ökad självförsörjning. Det ska vara lätt att förverkliga goda idéer och näringslivet ska blomstra – inte minst genom sin del i den gröna omställningen som sker i Västernorrland.

Högre utbildning i länet är viktigt. Det gäller inte minst de delar som är direkt kopplade till länets välfärd. Utvecklad samverkan mellan universitet och länets företag och offentliga aktörer, samt ökade satsningar på forskning och utveckling, är betydelsefull. Det finns då stora möjligheter till ett livslångt lärande, med flexibla lärandeformer och möjlighet till karriärväxling och omställning.

Ett aktivt föreningsliv och ideell sektor bidrar till stark social gemenskap och livskvalitet. Regionen, stat och andra aktörer ska i ett nära samarbete verka för ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart Västernorrland. Ett verktyg är offentlig upphandling som, i möjligaste mån, ska nyttjas på sådant sätt att det gynnar en hållbar regional utveckling.

Region Västernorrland ska främja den regionala utvecklingen genom att bland annat säkerställa att invånare och företag i länet har tillgång till en god och likvärdig vård överallt, en väl fungerade kollektivtrafik, ett stimulerande kulturutbud, folkbildning av hög kvalitet, med god tillgänglighet i övriga verksamheter som Regionen har ansvar för.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att en besparing sker inom Regional utveckling på 30 miljoner kr under planperioden 2024 – 2026.

#### **4.2 Regionalt tillväxtarbete**

Ett näringsliv som utvecklas ger förutsättningar för en hållbar tillväxt i Västernorrland.

Tillsammans med andra aktörer i länet främjar Region Västernorrland entreprenörskap och innovation i syfte att fler företag i vårt län ska växa.

Detta är en uppgift av stor betydelse för att kunna möta framtidens utmaningar, oavsett om det gäller möjlighet till sysselsättning eller tillgång till välfärd för länets invånare. I ett län med starka traditioner inom skogsindustrin finns den framtida konkurrenskraften förutom inom traditionell pappers-, trä- och kemikalieproduktion också inom bioekonomi och biobaserade produkter.

Länet präglas även av låg- och högteknologisk metall- och maskintillverkning i låga serier samt teknisk konsultverksamhet inom länets styrkeområden. Automation och digitalisering inom dessa företag utgör samtidigt en kraftfull beställare av informations- och kommunikationstjänster (IKT).

Företag inom IKT vidareutvecklar tjänster både för näringslivet och för offentliga myndigheter och organisationer. En kraftfull tillväxt har också setts inom besöksnäringen, som idag är en av länets snabbast växande branscher.

Utifrån den regionala besöksnäringstrategin samordnar och stöttar Region Västernorrland länets destinationer. Tillsammans med regionala satsningar inom kultur och kreativa näringar stärks utbudet både för boende och besökare, vilket bidrar till att stärka hela länets attraktivitet.

Att strategiskt koppla ihop länets styrkeområden inom internationellt konkurrenskraftiga näringslivstyrkeområden med spetsforskning i företagen, samt vid forskningsinstitut, universitet och högskolor, är grunden för smart specialisering i Västernorrland. Arbetet ska ledas av Region Västernorrland i samarbete med bland annat övriga norrlandslän, för att möta skärpta krav från EU.

Det är i samverkan med andra som Region Västernorrland kan arbeta resurseffektivt och bäst nå uppsatta mål. Strategiska överenskommelser ska upprättas med relevanta aktörer och

förstärka de redan befintliga, i samverkan med exempelvis länets kommuner, Mittuniversitetet och Umeå universitet. En annan viktig del i det strategiska samverkansarbetet inom näringsliv är satsningen på det regiongemensamma inkubatorn.

Det regionala företagsfrämjande arbetet korsar kommungränser och skapar mötesplatser där kunnande, kompetens och kreativitet möts. Därutöver är samverkan med branschråd och utbildningsaktörer avgörande för att möta företagens och organisationernas behov av kompetensförsörjning. Något som idag ofta lyfts som ett hinder för tillväxt både i vårt län och övriga landet.

Det är också viktigt att säkerställa att entreprenörer och företag i regionen har goda förutsättningar till affärsutveckling, långivning och riskvilligt kapital som ett komplement till marknaden. Detta är det primära uppdraget för Almi Företagspartner Mitt AB som Region Västernorrland äger och styr tillsammans med staten och Region Jämtland Härjedalen.

Förutom att tillgängliggöra riskvilligt kapital fördelar Region Västernorrland årligen statliga medel för regional tillväxt. Detta ger utrymme att ytterligare stärka företags och organisationers möjligheter att omsätta sina tillväxtskapande ambitioner i praktiken.

Kompetensförsörjning är en prioriterad fråga både nationellt och regionalt. Som regionalt utvecklingsansvarig aktör ingår att prioritera, organisera och fastställa målsättningar för kompetensförsörjningsarbetet i regionen. Tillgång till rätt kompetens i arbetslivet är en förutsättning för regionens utveckling, vilket kräver ett strategiskt arbete med höga krav på stabila samverkansformer.

Det är angeläget att regionens tjänstepersoner eller ledande politiker tar plats i Mittuniversitetets styrelse. En hemställan om detta bör göras till Mittuniversitetet och/eller regeringen.

Utbildningsutbudet i länet behöver vara anpassat efter arbetslivets behov. I Västernorrland finns särskilda utmaningar i form av långa avstånd, glesbygd samt en åldrande befolkning. För att till fullo nyttja hela den potentiella arbetskraften som finns måste arbetet för validering intensifieras på regional nivå.

Region Västernorrland bidrar även till etablering och förstärkning av lokala lärcentra och avser att, tillsammans med andra aktörer, utveckla flexibla lärandeformer för att möta arbetsgivarens behov av kompetens, men också för att bidra till möjligheterna till livslångt lärande.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att regionen tar fram en plan för att möta de behov som finns gällande infrastruktur för kollektivtrafik och hälso- och sjukvård, samt de elintensiva etableringarna som exempelvis Torsboda utgör.
- Att regionen verkar för ett utökat samarbete med Mittuniversitetet och deltar i dess ledning.

- Att folkhögskolorna får ett utökat uppdrag att bidra till hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.

#### 4.3 Kultur

Kultur är en av samhällets hörnstenar. Genom kulturen kan människor mötas, utbyta erfarenheter och utvecklas. En levande kultur är något som stärker både traditioner och nytänkande.

Regionen har många kulturverksamheter, så som museer, bibliotek, scenkonst och danser. Dessa verksamheter ska vi värna om och utveckla, så att vi har möjlighet att ta del av dessa i dag, och i framtiden.

Västernorrland ska vara ett län dit människor från hela Sverige och från andra länder reser för att ta del av ett rikt kulturliv som är tillgängligt för alla. Kulturen ska kunna stimulera, väcka känslor och inspirera alla, oavsett kön, ålder eller nationalitet.

Kultur består av två delar: skapad kultur och upplevd kultur. En förutsättning för att inkludera länets invånare är att kulturen har en hög tillgänglighet, både när det gäller upplevelser och skapande. För att uppnå en hög tillgänglighet och mångfald bland publik och kreatörer bör det nära och småskaliga kulturutövandet lyftas.

Även inom området kultur har en massiv centralisering skett och den lokala kulturen har överlämnats till ideella frivilliga krafter och dessa anser vi behöver ett ökat stöd både ekonomiskt och informationsmässigt. Kultur är att betrakta som ett intellektuellt och hälsofrämjande kitt som förenar människor över kommun-, region- och riksgränser.

Regionen behöver främja och utveckla verksamheter och projekt som kan bidra till att bättre bevara, och öka kunskap om länets kulturarv. Genom en ökad satsning på kulturarvet kan regionen också bidra till en ökad tillväxt inom besöksnäringen.

Genom regioninstitutionerna inom kultursektorn ska i första hand barn och unga prioriteras. Detta genom att upplevelser och delaktighet möjliggörs inom olika kulturyttringar.

På grund av regionens stora ekonomiska problem vill vi minska ambitionsnivån inom kulturverksamheten under planperioden och flytta resurser till hälso- och sjukvården. En tydligare prioriteringsordning behöver göras genom att rikta kulturverksamheten mot barn- och ungdomar. När det gäller kultur som specifikt riktas mot vuxna måste intäktsökningar ske i verksamheten. Ekonomin tillåter inte ambitionsökningar men det är rimligt att även kulturverksamheten får täckning för ökade fasta kostnader som är påverkade av inflationen.

#### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att Scenkonstbolaget AB och Stiftelsen Läns museet Västernorrland får 5 miljoner kronor var i tillskott för täcka fasta kostnader under planperioden 2024 - 2026.



#### 4.4 Folkbildning

Folkbildningen ska ge individen möjlighet att, tillsammans med andra, öka kunskap och bildning till förmån för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Bildning och kunskap har genom tiderna varit en ledande framgångsfaktor, både på individnivå och för demokratin och samhällsutvecklingen i stort. Folkbildning är ett viktigt redskap för att skapa ett mer jämlikt samhälle och för stärka kompetensförsörjningen. Studieförbund och folkhögskolor har stor betydelse för livslångt lärande.

Regionens folkhögskolor ska fortsatt och fördjupat verka för att möta ungas behov av en kompletterad grundskole- eller gymnasieutbildning, samt för att möta utbildningsbehov hos nya svenskar och personer med funktionsvariationer.

Svårigheterna för utrikesfödda och ungdomar att få tillträde till arbetsmarknaden, samtidigt som vi står inför en omfattande kompetensbrist både inom privat och offentlig sektor i länet, är utmaningar som kan mötas genom olika insatser, bland annat inom folkbildning.

Folkhögskolorna ska bidra till den regionala tillväxten genom att vara en aktiv part i kompetensförsörjningsarbetet på regional och lokal nivå. Folkhögskolor ska fortsätta utvecklas i Region Västernorrlands regi samt vara aktiva parter för demokrati och samhällsutveckling.

#### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att filialerna till regionens folkhögskolor läggs ned.

#### 4.5 Kollektivtrafik och infrastruktur

En väl utbyggd infrastruktur är avgörande för näringslivets utveckling, möjligheten till arbets- och studiependling samt den alltmer växande turistnäringen i länet. Den regionala transportplanen har ett hållbarhets- och trafikslagsövergripande perspektiv där vägar, järnvägar och flygplatser, samt förbättrad koppling mellan järnväg och hamn, prioriteras.

För individen ligger regionens fokus på att förbättra möjligheterna att resa med tåg, buss och cykel. För näringslivet ska regionen fokusera på att förbättra och effektivisera godstransporterna. Ambitionen är genomförande i nära samarbete med grannlänen för att synliggöra storregionala perspektiv.

Kollektivtrafiken behöver göras om i grunden. Ett arbete för en samlad styrning av den regionala kollektivtrafiken under ledning av Region Västernorrland behövs, samt för att skatteväxla finansieringen av den kommunfinansierade trafiken. I samband med detta behövs det också utredas om drift av trafik ska ske helt eller delvis i regionens regi.

Kollektivtrafiken ska underlätta för att verka, bo och leva i länet och ge möjlighet att pendla mellan länets kommuner. Andelen linjeturer och turtätheten måste öka. Attraktiviteten för att åka kollektivt behöver stärkas i form av möjlighet till ett prissystem som människor förstår, pendlarparkeringar och att byte mellan trafikslag sker på ett enkelt och smidigt sätt.

En skatteväxling behöver göras mellan kommunerna och regionen så kollektivtrafiken får en huvudman på sikt.

Dubbelspår på Ostkustbanan, sträckan Härnösand - Gävle, är en framgångsfaktor där långsiktigt påverkansarbete är prioriterat. Ådalsbanan, sträckan Nyland - Långsele, är i stort behov av upprustning för att effektivisera godstransporterna, men också för möjligheten till persontrafik. Hela länet behöver få tillgång till bra resmöjligheter.

Genom att rusta upp Ådalsbanan med tillhörande triangelspår skapas möjlighet till pendling mellan Östersund – Sollefteå – Örnsköldsvik och Umeå.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att arbetet kring pendling mellan Östersund - Sollefteå- Örnsköldsvik – Umeå intensifieras.
- Att regionen verkar för att fler pendlarparkeringar byggs.

### 4.6 Internationellt arbete

Ett långsiktigt hållbart regionalt tillväxtarbete i Västernorrland förutsätter internationellt samarbete. Sveriges medlemskap i EU innebär att en betydande del av Region Västernorrlands och kommunernas verksamheter påverkas av det gemensamma beslutsfattandet inom EU.

För att påverka möjligheterna till hållbar regional utveckling i länet, behöver Region Västernorrland och andra regionala aktörer tidigt medverka i beslutsprocesser, särskilt på EU-nivå.

Den, med regionerna Jämtland Härjedalen, Västerbotten och Norrbotten, samt en rad kommuner, näringslivsorganisationer och föreningar, gemensamma representationen North Sweden European Office (NSEO). NSEO är en central resurs aktiv och pådrivande aktör som verkar för att kraftsamla och skapa förståelse och goda förutsättningar för de nordliga regionerna som redan har speciella grundförutsättningar att ta hänsyn till.

Representationens arbete sker i nära samverkan med andra regionala representationer, särskilt NSEO och för de nordliga delarna av Sverige, Norge och Finland. Ett än mer strukturerat samarbete med North Sweden Office är en förutsättning för att tydligare kunna kraftsamla Norrlands utmaningar inom den europeiska nivån.

Region Västernorrland behöver även bli bättre på att nyttja EU:s fonder och program både för regional utveckling och för egen verksamhetsutveckling, som exempelvis satsningar på infrastruktur, forskning, innovationer och kompetensförsörjning.

## 5. Målområde 3: Regionen skapar mervärde åt sin kärnverksamhet

### 5.1 Strategisk kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är en av de viktigaste utvecklingsfrågorna både för länet och för Region Västernorrland som arbetsgivare. För att klara kompetensförsörjningen måste regionen skapa goda förutsättningar för att behålla de medarbetare som redan arbetar i organisationen och för att attrahera nya. Regionen ska rekrytera proaktivt, och bidrar då också till ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Kompetenskraven förändras över tid, vilket blir särskilt tydligt vid strukturförändringar samt metod- och teknikutveckling. Regionen ska, för att kunna bidra till kompetensförsörjningen, ha ett gott samarbete med utbildningsanordnare.

Mittuniversitetet och folkhögskolor som erbjuder möjligheter för både ny- och vidareutbildning inom vården är självklara partners för regionens personalförsörjning.

Gemensam utveckling och samarbete med kommunerna är viktigt för att förbättra arbetsmarknadens funktion i länet. Nya lösningar behövs på problem som följer av demografiskt betingade utmaningar. En förutsättning för detta är nytänkande och innovativa lösningar från samhällets aktörer.

Dagens snabba tekniska utveckling gör att kraftfulla insatser behövs för att främja livslångt lärande och för att öka beredskapen att fånga upp och bidra till att utveckla nya idéer och innovationer. Detta arbete är även en del i samarbetet med Norra sjukvårdsregionen. Det handlar både om att vidareutveckla arbetet för en hållbar och hälsofrämjande arbetsmiljö, men också om att stödja ett aktivt medarbetarskap och medledarskap.

Regionen behöver inrätta karriärtjänster för erfarna och yrkesskickliga sjuksköterskor och undersköterskor. Det kan till exempel handla om coachning, handledarskap, introduktion, vårdutveckling eller vidareutbildning till avancerad specialistsjuksköterska.

Regionen behöver även stärka möjligheterna till kompetensutveckling och kontinuerligt stöd för personalen. Det ska också finnas bra möjligheter att vidareutbilda sig inom yrket, både på arbetstid och fritid.

Avgörande är hur väl Region Västernorrland lyckas med helheten, allt i från ledarskap och medarbetarskap till anställningsvillkor, konkurrenskraftiga löner, arbetstider, arbetsscheman, arbetsmiljö och karriärmöjligheter, men även hur förutsättningar skapas för att medarbetare ska vilja och kunna arbeta vidare efter uppnådd pensionsålder.

Samma höga krav på goda villkor som gäller i Region Västernorrlands egna verksamheter ska även gälla för personal i de upphandlade verksamheterna, samt de vårdcentraler som verkar inom ramen för LOV. Det gäller inte minst de arbetsrättsliga villkoren, meddelarfrihet och heltidstjänstgöring.

### **Sjukvårdspartiet yrkar:**

- Att en kompetensutvecklingspott på 100 miljoner kronor under 2024 – 2026 upprättas för specialist-, vidare – och språkutbildningar samt fördjupade utbildningar.
- Att införa 150 karriärtjänster, exempelvis utvecklingssjuksköterskor och -undersköterskor, som både arbetar i vården och har avsatt arbetstid för vårdnära utveckling, eller avancerade specialistsjuksköterskor.
- Att skapa fler möjligheter att vidareutbilda sig till sjuksköterska eller specialistsjuksköterska. Exempelvis utbilda sig på betald arbetstid.
- Att ge möjlighet till betald tjänstledighet med 5 arbetsdagar per år, för obligatoriska moment eller tentamen, införs. Möjlighet att få betalt för kurslitteratur med 50% upp till 3000 kr. Båda under förutsättning att det är studier som är till fördel för arbetsuppgifterna (1 miljon kr).

#### 5.1.1 Stabil och varaktig bemanning

Region Västernorrlands hälso- och sjukvård ska vara kostnadseffektiv, trygg och säker för patienterna. För många, inte minst äldre och kroniskt sjuka som ofta söker vård, är det viktigt, och betryggande, att kontinuerligt få möta samma vårdpersonal: personer som har god kunskap om individen och dennes behov. Målet är att i största möjliga mån ha medarbetare som är anställda av regionen.

Samarbetet med andra regioner för att minska beroendet av hyrpersonal ska fortsätta. Men Region Västernorrlands kostnader för hyrpersonal ligger sedan länge bland de högsta i Sverige. Kostnaderna fortsätter att skena och det är en ohållbar utveckling som måste stoppas.

Men för att ens kunna börja att vända trenden måste regionen på ett helt annat sätt än hittills utveckla förbättrade styr- och ledningsformer med decentraliserat och lokalt chefskap, i samarbete med personal förbättrade arbetsmiljöer och karriärmöjligheter. En lönesatsning om ytterligare 160 miljoner per år ska genomföras under mandatperioden med början redan 2024 och med syfte att öppna fler vårdplatser och att behålla personal, få tillbaka tidigare anställd personal samt rekrytera ny personal. Region Västernorrlands lönenivåer ska vara högre än riksgenomsnittet.

Även andra ersättningar som exempelvis ersättning för obekväm arbetstid ska ingå. Målgrupp för satsningen är i huvudsak sjuksköterskor, övrig vårdpersonal samt enhetschefer inom hälso- och sjukvården. Fördelningen ska ske i förhandling med fackliga organisationer.

Med dessa förutsättningar kan enheter genom rekrytering bygga upp en god bemanning, skapa en god arbetsmiljö och relativt snabbt minska behovet av hyrd personal.

Att exempelvis lägga 50 miljoner extra per år skulle generera 665 kr för alla medarbetare och månad inom hälso- och sjukvården. Med vår satsning och våra prioriteringar på 160 miljoner skulle det exempelvis innebära i snitt 5 000 kr mer i månaden för en specialistsjuksköterska och i snitt 2 500 kr mer i månaden för en sjuksköterska.

I praktiken skulle det kunna innebära en lönehöjning upp mot 8000 – 10 000 kr i månaden extra för vissa yrkesgrupper med tidigare beslutade lönesatsning under våren 2022.

#### **Sjukvårdspartiet yrkar:**

- Att en lönesatsning på vårdpersonalen med totalt 480 miljoner kronor under perioden 2024 – 2026 genomförs.

#### 5.1.2 Strategiska förutsättningar för rekrytering

Region Västernorrlands rekryteringsarbete bör ske på bred front och med ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv. I detta måste vi ta tillvara kunskaper och färdigheter hos människor som kommer till vårt land samt utveckla arbetet med utlandsrekrytering i bristyrken. Region Västernorrland ska aktivt tillvarata den resurs som sjukvårdsutbildade personer, som har eller kan få permanent uppehållstillstånd, utgör.

Aktiva insatser ska riktas mot tidigare anställda sjuksköterskor och annan vårdpersonal för att erbjuda dem återanställningar. Förutom en högre lönenivå ska en bred palett av olika personalförmåner och karriärmöjligheter erbjudas, såväl för att rekrytera som för att få anställd personal att stanna kvar

Ungdomar i Västernorrland ska ges möjlighet att få prova att arbeta inom regionen. Detta för att bidra till en långsiktig kompetensförsörjning. Genom genomförande av sammanhållna vårdområden med lokala ledningar får personalen förutsättningar för en bättre arbetsmiljö, vilket i sin tur ger rekryteringsmöjligheter.

Vi säger nej till dyra och ineffektiva förslag som exempelvis en månadslön extra vid anställning eller rekryteringsbonus för att locka personal.

Ett viktigt område är att säkerställa kompetensförsörjningen, framför allt inom verksamheter där stora pensionsavgångar kommer att ske. Region Västernorrland ska arbeta för att kunna erbjuda studenter en attraktiv anställning efter avslutad utbildning. Praktikplatser för studenter ska erbjudas tillsammans med länets kommuner. En väl genomförd introduktion av nya medarbetare skapar också förutsättningar för en trygg start på anställningen.

Region Västernorrland bör erbjuda goda förutsättningar, inte bara för ungdomar, att fullfölja sin utbildning.

För ett långsiktigt framgångsrikt rekryteringsarbete som gynnar hela länet, krävs ett strategiskt samarbete även med kommuner och näringsliv.

En övergång till sammanhållna vårdområden med lokala ledningar ger personalen förutsättningar för en bättre arbetsmiljö, vilket i sin tur ger rekryteringsmöjligheter. En organisation får med lokal styrning och ledning bättre förmåga att både rekrytera och behålla sin personal.

Därför är den viktigaste resursen för att rekrytera personal de som redan arbetar inom verksamheten. De är med hjälp av sina kontaktnät mycket effektivare än centralt placerade chefer när det gäller att hitta attrahera och bedöma ny personal.

### 5.1.3 Kompetens- och uppdragsväxling

I det strategiska kompetensförsörjningsarbetet inom Region Västernorrland ska fokus framförallt ligga på kompetens- och uppdragsväxling - att ta tillvara och nyttja kompetens på bästa sätt inom organisationen. Inte minst utifrån verksamhetsutveckling genom digitalisering och e-hälsa kommer arbetssätt att förändras, men även förändra kraven på kunskap och kompetens inom verksamheterna.

Vårdens medarbetare ska ges förutsättningar att arbeta mer med direkt patientkontakt, samt att arbeta för att förändra och förnya arbetssätt som skapar värde för patienterna.

En effektiviseringspott behöver införas. Effektiviseringspotten är avsatt för att personal inom regionen ska kunna effektivisera verksamheten utan att behöva invänta politiska beslut. Tanken bakom en effektiviseringspott är att ge personalen flexibilitet och handlingsutrymme att kunna genomföra förbättringar och effektiviseringar på ett snabbt och smidigt sätt. Potten kan användas för olika ändamål, beroende på behoven och målen inom regionen. Exempel på användningsområden kan vara investeringar i ny teknik eller utrustning som kan bidra till ökad effektivitet, utbildningar eller kompetensutveckling för personalen för att kunna arbeta mer effektivt, eller implementering av nya processer eller arbetsmetoder som kan förbättra verksamheten. Det är så man uppnår en tillitsbaserad styrning på riktigt.

#### **Sjukvårdspartiet yrkar**

Att en effektiviseringspott införs inför planperioden 2024 – 2026 på totalt 3 miljoner kronor.

### 5.2 Hållbart arbetsliv

En hållbar arbetsmiljö är av stor vikt. Den enskilda arbetsplatsen ska vara hälsofrämjande. Då bidrar den till arbetet med att stärka Region Västernorrlands attraktionskraft som arbetsgivare. En ändamålsenlig organisation, gott och nära ledarskap samt ett aktivt medarbetarskap och medledarskap är förutsättningar för en hållbar arbetsmiljö.

Regionens arbetsmiljöarbete ska förstärka de beteenden som leder till god hälsa. Framgångsfaktorer är bland andra att erbjuda hälsofrämjande arbetsplatser och goda arbetsvillkor. Verksamhetsutveckling behöver bedrivas utifrån ett helhetstänkande, med fokus på förbättringar utifrån en hållbar arbetsmiljö och att bibehålla god hälsa hos personal. Det kan handla om rätt till heltid och flexibla arbetstidslösningar som skapar balans mellan arbete och fritid, utvecklings- och karriärmöjligheter samt en lärande miljö med möjlighet till kompetensutveckling och forskning

Region Västernorrland har som många andra regioner och kommuner, en ojämn könsfördelning bland medarbetarna med en större andel kvinnor än män. En jämställd arbetsplats ger bättre förutsättningar för en jämställd verksamhet och sned könsfördelning gör det särskilt viktigt att bevaka att det inte uppstår osakliga löneskillnader.

En arbetsplats som också speglar mångfalden i samhället är viktig för en arbetsmiljö i utveckling. Region Västernorrland ska vara en inkluderande arbetsplats som tar tillvara människors olikheter till nytta för medborgare och vårdtagare.

#### 5.2.1 Utveckling av medarbetarskap till medledarskap

Medarbetarnas kunskaper, erfarenheter och förmåga att bidra med underlag och idéer till effektiviseringar och arbetsmiljöförbättringar ska tas tillvara i en konstruktiv process med naturlig och löpande återkoppling. Medarbetarna ska göras delaktiga genom medbestämmande och ges möjligheter att utvecklas i sitt arbete.

Medarbetare förväntas ta ansvar för sitt arbete och bidra aktivt till regionens utveckling och den goda arbetsplatsen i form av medledarskap. Medledarskap handlar om att använda en större del av potentialen i organisationen. Utifrån en gemensam värdegrund uppmuntras medarbetare att ta ansvar och initiativ och fungera som ledare – ibland gemensamt, ibland individuellt genom självledarskap. Regionen ska prioritera en god samverkan och en bra dialog genom de upparbetade strukturer som finns.

För att säkra detta måste samverkan och dialogen med medarbetarna inom Region Västernorrland ständigt prioriteras och utvecklas, såväl kring övergripande förslag för att nå regionplanens inriktningsmål, som fortlöpande i verksamheten. Ett viktigt område är att ytterligare stärka samverkan med de fackliga organisationerna.

#### 5.2.2 Utveckling av ledarskapet

En grundläggande del i chefsuppgiften är att kontinuerligt utveckla och effektivisera verksamheten så att uppsatta mål kan nås. I systematiskt förbättrings- och utvecklingsarbete är väl fungerande ledarskap en förutsättning. Region Västernorrland måste fortsätta att utveckla ledarskapet och ledarskapskulturen med tydligt samverkansfokus och tillitsbaserad ledning och styrning.

Chefen måste skapa förutsättningar och coacha medarbetarna, som besitter kompetensen och kan verksamheten bäst. Det är också angeläget att fler arbetsplatser aktivt bedriver förbättringsarbete i samverkan med medarbetare och fackliga organisationer. Dialogen med medarbetare ska vara central.

Rekryteringen av nya chefer ska ske utifrån regionens chefpolicy, utbildning och erfarenhet. Styrningen och arbetsorganisationen ska utformas så att chefer ges tydliga mandat, befogenheter och rimliga förutsättningar för sitt uppdrag.

Ett stärkt lokalt ledarskap med närvarande chefer är nyckeln till framgång, inte minst för att lösa kompetensrekryteringen och minska stafettberoendet. Chefer ska ha tillgång till professionellt stöd i olika situationer.

#### 5.2.3 Utveckling av ledarskapet för första linjens chefer

Det är viktigt att möjliggöra för första linjens chefer att ta till vara personalens engagemang och kompetens för en positiv utveckling av verksamhet och personal. För att första linjens chefer ska kunna göra det, och för att möjliggöra utveckling av verksamhet och personal, måste dessa chefer avlastas den rutinbetonade administrativa börda som de blivit ålagda

under de senaste åren. Administrativa uppgifter måste flyttas tillbaka till verksamhetsnära administratörer.

Verksamhetsutvecklingen ska i huvudsak bedrivas på de enskilda enheterna och inte centralt. Detta ger stimulans, tillvaratar personalens engagemang och ger plats för eldsjälarna. Verksamhetsutveckling behöver huvudsakligen ske internt, på golvet bland medarbetarna och i samarbete med andra enheter.

Arbetsätten ska präglas av ett LEAN-tänk i den bemärkelsen att vårdenheternas personal börjar ställa sig frågan: ”Vad kan jag/vi göra för patienten som underlättar, vägen och minskar ”slöserier” genom vårdkedjan och nästa enheters arbete?” För att förenkla och effektivisera administrationen utifrån regionens planerings- och uppföljningsprocess behöver strukturer och verktyg fortsätta utvecklas i dialog med verksamheterna.

#### 5.2.4 Hälsöfrämjande arbetsplatser

Ett brett och systematiskt arbetsmiljöarbete och hälsöfrämjande åtgärder är viktiga komponenter för att skapa hälsöfrämjande arbetsplatser. Arbetet bör inriktas på flera nivåer samtidigt; organisation, grupp och individ, med en både hälsöfrämjande och förebyggande inriktning.

Det är också väsentligt med ett modernt och stödjande ledarskap. Medarbetarnas arbetsmiljö är viktig för att kunna utföra ett gott arbete, bibehålla hälsa och förebygga sjukskrivningar.

För att uppnå detta behövs en förståelse för att alla delar i en medarbetares arbetssituation påverkar arbetsmiljön och i slutändan hälsan. Avgörande är att det över tid råder balans mellan tillgång på resurser och verksamhetens krav.

För att främja en god arbetsmiljö och stärka medarbetarnas hälsa behövs insatser på både kort och lång sikt, samt på organisations-, grupp- och individnivå. Långsiktiga åtgärder handlar bland annat om att ge skyddsombud och fackligt förtroendevalda goda förutsättningar att utföra sina uppdrag, och att chefer inom samtliga verksamheter ges stöd och arbetsmiljöutbildning. Detta för att alla parter tillsammans ska verka för en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö.

Företagshälsovården har en central roll som expertfunktion i det förebyggande arbetet kring arbetsmiljö och hälsa, och i förekommande fall även vid arbetslivsinriktad rehabilitering. En annan viktig del i det förebyggande arbetet är att tillhandahålla friskvård.

Möjligheten till friskvård måste utvecklas. Ett rejält och konkurrenskraftigt friskvårdsbidrag uppmuntrar till regelbunden fysisk aktivitet, minskar risken för livsstilsrelaterade sjukdomar och bidrar till en mer robust och uthållig arbetsstyrka. Friska anställda ger inte bara färre sjukdagar. De är också mer produktiva och engagerade i sitt arbete. Forskning har visat att regelbunden motion bidrar till förbättrad kognitiv funktion, vilket kan öka produktiviteten. Bättre koncentration, minne och kreativitet ger naturligtvis bättre arbetsprestationer och resultat.



Ett rejält friskvårdsbidrag gör också en organisation mer attraktivt för potentiella anställda. På en konkurrensutsatt arbetsmarknad kan denna typ av förmåner göra det lättare att attrahera och behålla medarbetare. I de enkäter som regionen gjort med medarbetare som valt att lämna har det låga friskvårdsbidraget också nämnts som ett av tecknen på att regionen inte prioriterar sina medarbetare. Anställda ska ha en möjlighet att välja mellan friskvårdsbidrag och friskvårdstimme.

#### **Sjukvårdspartiet yrkar:**

- Att friskvårdsbidraget höjs till 4500 kr utan någon självfinansiering för medarbetaren (5,6 miljoner kr)
- Att friskvårdstimmen blir kvar.

### 5.3 Forskning och utbildning

Forskning, utbildning och samverkan är viktiga och grundläggande komponenter för en väl utvecklad akademisk miljö, inte minst för att främja kompetensförsörjning och god utveckling.

Region Västernorrland ska ha ett tydligt fokus på att skapa goda förutsättningar för dessa områden. För att uppnå detta krävs en övergripande strategi för dessa frågor och ett fortsatt långsiktigt arbete för en stärkt akademisk miljö samt lärandemiljö.

Region Västernorrlands verksamheter och medarbetare ska på ett strukturerat och planmässigt sätt kunna hålla sig uppdaterade om kunskapsläget och om aktuell forskning. I samverkan med lärosätena måste vidareutbildning och forskning integreras i det kliniska arbetet för att stödja och stimulera utvecklingen, främst inom hälso- och sjukvård, samt tandvård.

Det finns idag ett behov av att förbättra möjligheten till karriärvägar där forskning och kliniskt arbete löper parallellt genom hela yrkeslivet. Medarbetare ska stimuleras och uppmuntras att forska eller vidareutbilda sig, genom att få göra detta på arbetstid. En utvecklad akademisk miljö omfattar också fysiska miljöer för utbildning och medicinsk simulering. En sådan miljö kan utgöra en stark attraktionskraft för såväl anställda som potentiella framtida medarbetare, där möjligheter till reflektion och nyfikenhet skapas som en naturlig del i vardagen.

Kraven på utveckling av den akademiska miljön är även ur ett kompetensförsörjningsperspektiv mycket höga.

### 5.4 Miljö och hållbarhet

En utveckling är hållbar när den tillgodoser dagens behov utan att ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. För att nå hållbar utveckling i länet är det viktigt att se till helheten ur samtliga perspektiv och hur dessa främjar framtidens jobb och därmed framtidens välfärd.

Energi- och klimatomställningen ger möjligheter för utvecklingen i länet. Effektiviserad energianvändning och minskad negativ klimatpåverkan kan ge konkurrensfördelar och minskade kostnader. Därför behövs högre ambitioner och större satsningar på energieffektivisering och egenproducerad solenergi.

Region Västernorrland ska fortsatt ligga i framkant i omställningen till en mer klimatsmart och hållbar organisation. Den ska bidra till lokal och hållbar odling och uppfödning. Krav på lokal produktion ska beaktas i upphandlingar så långt lagen medger och det är ekonomiskt försvarbart.

Region Västernorrland ska vara ett föredöme i arbetet med miljöfrågor. En förutsättning för att ständigt förbättra miljöarbetet i organisationen är att det bedrivs systematiskt och målinriktat.

Regionen har ett miljöledningssystem och är miljöcertifierad enligt ISO 14001. Miljöledningssystemet ger struktur och stöd för hur miljöarbetet ska planeras, genomföras, följas upp och förbättras. Ledningssystem som ständigt utvecklas utgör en garanti för kontinuitet i miljöarbetet över tid. Miljöcertifieringen ska bibehållas.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att en extra satsning sker i investeringsbudgeten på 100 miljoner kronor för perioden 2024 – 2026 för investeringar i solceller och andra energibesparande åtgärder.

### 5.5 Utveckling, innovation och digitalisering

Förmågan till förnyelse och kontinuerlig anpassning är avgörande för länets och Region Västernorrlands konkurrenskraft och framgång. Innovation utgör en viktig del i det regionala utvecklingsarbetet, och ingår i den regionala utvecklingsstrategin.

Ett sammanhållet innovationssystem i länet och inom Region Västernorrland stödjer och förenklar för både invånare och medarbetare, men också för forskare, entreprenörer och andra aktörer. Innovationssystemet ska samverka med viktiga aktörer regionalt, nationellt och internationellt.

Samverkan kan stärkas än mer genom utveckling av innovativa miljöer. Viktiga utgångspunkter för arbete med utveckling och innovation är att verksamheten är ansvarig och drivande. Utvecklingen ska utgå från befolkningens nuvarande och kommande behov, sett exempelvis utifrån tillgänglighet och kvalitet. Dock behövs stödstrukturer för att tydliggöra och utveckla verksamhetens förmåga att driva utveckling, primärt bland personalen på golvet.

Avgörande är att skapa en organisation med trygghet inför förändringar. Med utgångspunkt i den regionala digitala agendan ska regionens digitaliseringsmål säkerställas i samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Detta bidrar till en hållbar samhällsutveckling inom länet, men även till den nationella digitaliseringspolitiken.

Region Västernorrland ska präglas av öppenhet för nya idéer från såväl medarbetare som omvärld. Medarbetarnas intresse att bidra till verksamheten, deras kunskap och idéer, ska tas till vara, kanaliseras och skyddas.

### 5.5.1 E-hälsa – digitalisering av hälso- och sjukvård

Digitaliseringens möjligheter behöver tas till vara för att säkra kvaliteten och bidra till en jämlik vård där resurserna nyttjas effektivt. Digital teknik och digitala vårdmöten, i kombination med nya arbetssätt, skapar värde på alla nivåer – för patienter, anhöriga, vårdpersonal och för samhället i stort. En snabb digitalisering samt säkra och ändamålsenliga IT-system är centrala faktorer för den önskade utvecklingen i hälso- och sjukvården, samt för att medarbetare i vården ska ges bättre förutsättningar att tillhandahålla god och nära vård med hög tillgänglighet och god kontinuitet.

För att digitaliseringen ska lyckas krävs att staten tar fortsatt ansvar för att finansiera infrastruktursatsningar i hela landet. Inom hälso- och sjukvården är behovet av en välfungerande informationsförsörjning mellan olika nivåer och aktörer helt avgörande.

E-hälsa handlar om hur hälso- och sjukvården som helhet ska fungera och förbättras med hjälp av verktyg som utgår från individens behov. Administrativa stöd som förenklar för både individer och verksamheterna är ett prioriterat område. I vård och omsorg kan olika typer av distansteknik möjliggöra en kompletterande organisering av vård och omsorg som utgår från patientens val och behov.

IT-stöd och e-hälsa ska på så sätt användas för att sätta invånarens behov i centrum – en personcentrerad vård. Tekniska lösningar och tjänster ska i första hand upphandlas från den öppna marknaden och ta del av marknadens innovationskraft så att inte Region Västernorrland utvecklar egna kostsamma lösningar.

### 5.6 Hållbara lednings- och styrningsstrukturer

Utvecklade former för styrning, som balanserar behovet av kontroll med förtroende för medarbetarnas verksamhetsnära kunskap och erfarenhet, är allt mer aktuellt på nationell nivå. En tydlig, verksamhetsanpassad och tillitsbaserad styrning som om också bjuder in medborgarna till delaktighet, ska bidra till god och likvärdig kvalitet inom Region Västernorrland. Former för en stärkt dialog behöver vidareutvecklas under planperioden.

Regionen behöver en kultur som är formad av öppenhet och transparens mot medborgarna. Inom Region Västernorrlands olika verksamheter och ansvarsområden finns ett flertal olika ledningssystem implementerade. Ledningssystem finns för exempelvis miljö, kvalitet och informationssäkerhet.

Chefer ska kunna känna sig trygga och ha stöd i sin ledarroll, ha tid för sitt uppdrag och ha tydliga befogenheter och ansvarsområden. Ledarskapet ska också präglas av tillit och förtroende.

### 5.7 Demokrati och insyn

Demokratiprocesserna i Region Västernorrland behöver utvecklas. För medborgarna är det viktigt att möjligheten finns att ställa frågor och komma med egna förslag direkt till regionfullmäktige i form av allmänhetens frågestund och medborgarförslag.

När det gäller nämnder och styrelser så behöver arbetet bli mer transparent. Möten ska i normalfallet vara öppna för allmänhet och journalister, förutom i ärenden där det råder sekretess, eller i beslut mot enskild medborgare. Fackliga organisationer måste få möjlighet att delta på nämnder och styrelsemöten i form av personalföreträdare.

Möjligheten att filma och sända ut regionfullmäktiges och nämndssammanträden behöver utvecklas. Regionen ska befinna sig på de digitala arenor där medborgarna finns.

Det ska vara lätt för medborgare och journalister att ta del av regionens handlingar och ekonomiska redovisningar digitalt. Något som också bidrar till en minskad administration.

Ett webbdarium bör finnas på regionens hemsida, där medborgare och journalister lätt kan söka fram handlingar, med minskad administrationsbörda som följd.

Ekonomiskt stöd för politiska ungdomsförbund ska tas bort. Varje parti som har ett aktivt ungdomsförbund i länet får bidra med pengar från det egna partiets partistöd.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att allmänhetens frågestund och medborgarförslag införs i regionfullmäktige.
- Att nämndsmöten i normalfallet hålls öppna för medborgare och journalister och att dessa sänds digitalt.
- Att sammanträden sänds på Facebook, Youtube och andra digitala kanaler utöver regionens hemsida.
- Att ekonomiskt stöd från regionen till politiska ungdomsförbund tas bort (0,2 miljoner kr)

#### **5.7.1 Bra underlag och uppföljning krävs för kloka beslut**

Beslutsprocessen behöver förbättras så att beslut grundas på ett kvalificerat underlag och systematisk uppföljning. Framför allt sjukvården, som är en stor och komplex verksamhet, kräver detta. En förutsättning för att ett beslut verkligen ska leda till en förbättring är att det är väl underbyggt och att det genomförs på ett professionellt sätt.

Här har regionen länge haft stora brister. Inte bara genom dåliga underlag för beslut och i viktiga frågor till och med avsaknad av riskbedömningar, utan också genom att uppföljningar av både genomförande och faktiska resultat ofta helt har försummats. Detta har gjort att beslut med syfte att spara pengar i stället lett till kraftigt ökade kostnader för regionen, både för patienter och för samhället.

Personal och fackliga organisationer som kan en verksamhet måste bli mer involverade i besluten. Ett väl underbyggt beslut är en förutsättning för att en förändring ska bli till en förbättring. Patientföreningar och civilsamhälle måste också få insyn och möjlighet att påverka besluten i god tid.

Det är också viktigt att regionen följer upp att beslut har verkställts, vilka effekter de har fått, samt att de efter en tid utvärderas.

När det gäller underlag inför motionssvar behöver dessa upprättas i form av en tjänsteskrivelse som är saklig, objektiv och opartisk, med förslag på beslut av den berörda förvaltningen, innan den går över till en politisk process i styrelse eller nämnd.

## 6. Ekonomi

Region Västernorrland befinner sig ett allvarligt finansiellt läge. Under de senaste åtta åren har regionen höjt skatten, gjort årliga avgiftshöjningar och påtagliga strukturförändringar, men trots detta har de styrande majoriteterna, främst Socialdemokraterna och Moderaterna, inte lyckats åstadkomma någon budget i balans över tid. Under covidpandemin blev regionen beroende av regeringens ”covid-pengar” som en tillfällig lösning. Nu har både omvärldsläget och de egna förutsättningarna skapat ett kärvare ekonomiskt klimat för Region Västernorrland.

Under denna mandatperiod har regionens politiska majoritet, Socialdemokraterna, Moderaterna och Centerpartiet, misslyckats att hantera både hälso- och sjukvården samt ekonomin. För närvarande måste åtgärder för att klara likviditeten vidtas för att kunna betala ut löner till regionens medarbetare.

Att skjuta på pensionsavsättningarna är att skjuta ett växande problem på framtiden och något som under den nuvarande ledningen kommer förvärra regionens ekonomiska situation. Att avsätta ca 800 miljoner extra till pensioner efter 2027, i stället för att följa den aktuella planen ser vi som ett realistiskt förslag med den nu förda politiken från den nuvarande politiska majoriteten.

För att klara kravet på återställning och komma i balans krävs att budgeten efterlevs och att beslutade kostnadsminskningar effektueras i den omfattning och takt som angivits. Särskild vikt måste läggas vid att bryta kostnadsutvecklingen avseende inhyrd personal. Det behövs därför strategiska satsningar, specifikt inom personalpolitik och löner, för att säkra personalförsörjningen och därmed ytterst patientsäkerheten.

Organisationskulturen i Region Västernorrland har bidragit till en usel budgetdisciplin. Detta är en chefsfråga som tar sin början på högsta tjänstemannanivå. Att inte verkställa de politiska beslut som regionplan och budget innebär måste få konsekvenser. Ytterst handlar det om att inte längre tillåtas att arbeta kvar vid Region Västernorrland.

Prioriteringsarbete, löpande effektiviseringar samt utvecklad ekonomi- och verksamhetsstyrning är av stor vikt inom samtliga verksamheter, liksom att en hög grad av restriktivitet ska prägla verksamheten. Regionstyrelsen och ansvariga nämnder ska initiera och vidta nödvändiga åtgärder vid budgetavvikelse för att få en ekonomi i balans över tid.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att den finansiella policyn gällande pensionsplaceringar ändras till att regionen får investera maximalt 80% i aktier.
- Att den finansiella policyn ändras så lån får tas till investeringar.

## 6.1 Kostnadsanpassning och kostnadskontroll

De tilldelade ekonomiska verksamhetsramarna måste hållas, vilket kräver en starkt budgetföljsamhet och resultatuppföljning på samtliga nivåer. Region Västernorrlands verksamheter och enheter ansvarar för sina egna kostnader och eventuella överskridanden måste genast åtgärdas och meddelas till närmaste chef.

Tillfälliga intäktsförstärkningar får inte medföra ökade kostnader som finns kvar när intäkterna upphör. Nya behov i Region Västernorrlands verksamheter måste främst tillgodoses genom effektiviseringar och omdisponeringar.

Samtliga beslut i organisationen som innebär merkostnader ska vara finansierade. Ett starkt fokus på förbättringsarbete och bättre hushållning med befintliga resurser krävs. För att möjliggöra detta behövs en aktiv styrning, ledning och uppföljning samt ett utvecklat förbättringsarbete i nära dialog med medarbetarna.

Ett ökat arbete med utvärderingar är även av stor vikt i sammanhanget. Kostnadsutvecklingen avseende områdena inhyrd personal, egna personalkostnader samt utomlänsvård kommer fortsatt att vara i fokus. En utbytbarhet finns mellan kostnad för inhyrd personal och kostnader för egen personal samt även mellan olika vårdformer och -nivåer utom länet.

Det finns en fortsatt stor potential inom dessa områden och kostnaderna måste sänkas i närtid för att klara de ekonomiska ramar och förutsättningar som finns under gällande planperiod. Investeringar ska granskas systematiskt och ställas mot behov och långsiktigt värde kontra driftkostnadsökningar. Projekt får inte starta innan prioritering har genomförts.

Byggprojekt prioriteras efter angelägenhets- och nyttograd. Ökade kostnader innebär att en undanträngningseffekt kan uppstå där möjligheterna att upprätthålla produktionsnivå och kvalitet inom kärnverksamheten försvåras.

Detta förhållande kan på sikt skapa en generationskonflikt. För att även kommande generationer ska erhålla en god vård och annan service måste kostnadsökningstakten hållas under strikt uppsikt. Prioriteringsarbete, löpande effektiviseringar samt utvecklad produktionsstyrning inom samtliga verksamheter är av stor vikt. I övrigt gäller att en restriktivitet ska prägla verksamheten.

## 6.2 Minskning av administration

Den nuvarande administrationen har utan någon samlad analys och deklarerad politisk vilja tillåtits växa okontrollerat med fler chefer och chefsnivåer. Samtidigt har vårdnära stöd för att avlasta läkares och sjuksköterskor arbete med administrativa uppgifter minskat.

En riktig tillitsbaserad styrning och ledning ska genomföras i hela regionens organisation. Vi vill förändra organisationskulturen genom att gå från det förödande New Public Management till en tillitsbaserad styrning, där ansvar och tillit flyttas ner på golvet. Därigenom skapas större delaktighet bland de anställda. Chefer ska skapa förutsättningar för att anställda ska kunna ta ett eget ansvar och själva lösa dagliga problem.

Verksamhetsutvecklingen behöver huvudsakligen ske verksamhetsnära. Genom väl beprövade metoder exempelvis LEAN-inspirerade arbetssätt - kan personalen själv med befintliga resurser förenkla arbetet, öka kvaliteten och minska kostnaderna.

Inom regionen finns ett överflöd av administratörer med oklara arbetsuppgifter, och som därmed skapar lite, eller inget, värde för kärnverksamheten motsvarar den kostnad som utgår. Tjänster som samordnare, strateg, utredare, utvecklare m.fl. ska kraftigt minskas. Dessa uppgifter ska i den mån det är möjligt i stället skötas av befintliga medarbetare som en del i deras ordinarie arbete med patienter.

Ett införande av karriärtjänster är en del i detta omställningsarbete. Hittills vidtagna åtgärder är långt från tillräckliga och tar inte i tag i de grundläggande problemen kring den växande administrationen. Administrativ personal som ska tas bort men har en vårdutbildning ska erbjudas tjänster som vårdpersonal inom primär- eller specialistvård. Vi uppskattar att åtminstone 60 helårsarbeten därigenom kan erbjudas tjänst på vårdavdelning eller klinik under 2024 och 2025.

I besparing gällande administration ska också ingå en bred översyn av regionens medlemskap i olika samverkansorgan, för att kontrollera vilken funktion de faktiskt har.

Regionen ska optimera sina upphandlingar och utöka sin samverkan med länets kommuner och med andra regioner för att bygga ut kompetensen kring upphandlingar för att minska kostnaderna.

Processen kring upphandlingarna ska förenklas och man ska sätta ändamålsenliga krav. Krav ska också ställas på goda arbetsvillkor och löner enligt kollektivavtalsliknande villkor.

Regionen ska också verka för att dela upphandlingar för att ge lokala småföretagare bättre förutsättningar. Detta är särskilt viktigt för att ha en livskraftig landsbygd och för både länets och rikets självförsörjning.

### **Sjukvårdspartiet yrkar**

- Att göra en översyn av chefs- och administrativa tjänster genom hela regionens organisation med målet att administrationen och antalet chefer och administrativa tjänster ska minskas med minst 25%. Nära vårdadministrativt stöd som exempelvis medicinska sekreterare ska undantas.
- Att en genomlysning sker på chefsavtal med målsättning att ta bort generösa fallskärmsavtal.
- Att påbörja arbetet med en bättre återbetalningsprocess gällande patientavgifter och liknande avgifter, med målsättning att kraftigt minska avskrivningar av fodringar.

## 6.2 Resultaträkning

Resultatutveckling Sjukvårdspartiet					
(mnkr)	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Totala intäkter	1 747	1 500	1 407	1 430	1 453
Totala kostnader	-10 116	-11 062	-11 451	-10 996	-10 763
Avskrivningar	-206	-212	-236	-257	-265
Verksamhetens externa nettokostnader	-8 575	-9 774	-10 280	-9 823	-9 575
Skatteintäkter	6 616	6 839	6 902	7 171	7 410
Generella statsbidrag och utjämning	2 355	2 462	2 680	2 698	2 762
<b>Verksamhetens resultat</b>	<b>397</b>	<b>-473</b>	<b>-698</b>	<b>46</b>	<b>597</b>
Finsansiella intäkter/kostnader	80	-304	-351	-101	-40
<b>Resultat efter finansiella poster</b>	<b>477</b>	<b>-777</b>	<b>-1 049</b>	<b>-55</b>	<b>557</b>
Orealiserade kursförändringar	-446	240	52	52	52
<b>Årets resultat</b>	<b>32</b>	<b>-537</b>	<b>-997</b>	<b>-3</b>	<b>609</b>
Balanskravsresultat	480	-798	-1 049	-55	557
Ianspråktagande av RuR	0	0	253	0	0
Balanskravsresultat efter RuR	480	-798	-796	-55	557
<b>Akkumulerat att återställa</b>	<b>0</b>	<b>-798</b>	<b>-1 594</b>	<b>-1 649</b>	<b>-1 092</b>

## 6.3 Kassaflöde

Kassaflöde (mnkr)	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Årets resultat	32	-537	-997	-3	609
Justering ej rörelseskap, påverkande poster	675	626	781	335	185
Likviditetspåverkande poster från löpande vh	-230	-230	-230	-230	-230
Reavinst/förlust inv vht	4	0	0	0	0
Rörelsekapitalförändring	-99	-166	214	75	14
<b>Kassaflöde från den löpande vht</b>	<b>382</b>	<b>-307</b>	<b>-232,2</b>	<b>177</b>	<b>578</b>
Investeringar	-387	-559	-658	-462	-459
Investeringsbidrag	8	0	0	0	-20
Avyttring av anläggningstillgångar etc	1	23	1	1	1
<b>Kassaflöde från investeringsverksamheten</b>	<b>-378</b>	<b>-536</b>	<b>-657</b>	<b>-461</b>	<b>-478</b>
Nya lån	0	0	656	231	0
Nya långfristiga fordringar	1	-58	-5	0	0
<b>Kassaflöde från finansieringsverksamheten</b>	<b>1</b>	<b>-58</b>	<b>651</b>	<b>231</b>	<b>0</b>
<b>Årets kassaflöde</b>	<b>5</b>	<b>-901</b>	<b>-238</b>	<b>-53</b>	<b>100</b>
Likvida medel vid årets början*	1 189	1 194	293	55	2
Likvida medel vid årets slut*	1 194	293	55	2	102
<b>Förändring likvida medel=årets kassaflöde</b>	<b>5</b>	<b>-901</b>	<b>-238</b>	<b>-53</b>	<b>100</b>
*exkl pensionsmedel					



## 6.4 Investeringar

<b>Investeringar (mnkr)</b>	<b>2023</b>	<b>2024</b>	<b>2025</b>	<b>2026</b>
Fastighetsinvesteringar enligt plan	236	176	146	209
Extra energieffektiviseringar och solceller		20	30	50
Projektering ny platta Sundsvall		3	0	0
Projektering ny platta Övik/Sollefteå		0	3	0
Helikopterinfrastruktur		0	50	50
Strategiska investeringar				
Rättspsyk, vårdlokaler Nacksta	108	300	108	45
Regionens hus	76	2	0	0
<b>Totalt fastighetsinvesteringar</b>	<b>420</b>	<b>501</b>	<b>337</b>	<b>354</b>
Inventarier och utrustning	140	106	110	104
DT-Röntgen Sundsvall		30	0	0
MR-kamera Härnösand		14	0	0
Hjärtstartare		1	1	1
<b>Totala investeringar</b>	<b>560</b>	<b>652</b>	<b>448</b>	<b>459</b>



**Sjukvårdspartiet**  
Västernorrland

**Det är vi som kan vård**